

ISSN 0227 - 2423

1990. GADA NOVEMBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

42. GADA GĀJUMS

Nr. 11. (500.)

DIEVS, SVĒTĪ LATVIJU!

draudzene, kas par manu zaudējumu zināja, izlasīja, pierakstīja numuru un iedeva Inārai. Norunājām labu laiku, izrādījās koža dziedātāja, kuņģai viss svētku laiks sadalīts starp mēģinājumiem un koncertiem. Nekā nevarējām randiņu sarunāt. Tad vienu dienu tā ar mazu meiteni pie rokas atnesa maišeli uz māsiņas adresi. Nebiju mājās. Zvanu atkal. Atbild meitene - nē, Irēne neesot mājā. Ko darīt? - Nopērku kastī šokolādes un pudeli šampānieša un aizeju uz uzdoto adresi. Piezvanu. Atbild bērns balss: "Kas tur ir?"... Saku, tas onkulis, kam tu maišeli atnesi. Laid iekšā... "Nevāru, Irēne aizslēdza durvis un atslēgu paņēma līdz." - Neko darīt. Atstāju nesamo starp abām durvīm un eju. Tā beidzās iecerētais randiņš ar koža dziedātāju, godīgu atradēju, izpalīdzīgu cilvēku.

Tad tur bija sieviete pie Doma durvīm, kas, manī ārzemnieku saskatījusi, aiz rokas ievadīja baznīcā: ērģelniece Ļisicina, kas mums par mantas "sargāšanu" uzdāvināja pašas iespēlētu plati. Krieviete, kas atvainojās, ka tik slikti runājot latviski. Un krievu policists, kas ļoti pieklājīgi man izskaidroja sajukumu, kas rodas no divu pulksteņu sistēmas Rīgas lidostā.

Daudz kas nepatika. It īpaši, cilvēki. Nelaipni, ūdzīgi bij tramvaju un trolejbusu vadītāji. Grūti no tiem pat vārdu izspiest. Pārdevēji vai kalos un otrās un trešās kategorijas kafejnīcās un restorānos. Nelaipni, pat nepieklājīgi bij ierēdņi vīzu reģistrācijā, tā kā jutos spiests skatīties balsī vienai aizrādīt, lai tā mēģina pret publiku izturēties mazliet cilvēcīgāk. Tas ūdzēja. Tā nošpācās, bet mani veicīgi apkalpoja, lai ātrāk tiktu no manis vaļā. Īsti lielceļa laupītāji bij taksistu šoferi. Prasu, lai mani aizved uz Matīsa ielu. "Labī," šis saka, "10 dolāru." Piesolu 10 rubļus. Šis lielīgi atbild: "Mēs par rubļiem nestrādājam." Pasūtīju viņu kautkur. Pārējie man pat neatbildēja. Aizbraucu ar autobusu. Par velti - nebija talonu. Ja būtu noķēruši, soda nauda tik 3 rubļi. Pelnīts tā vai tā.

Augstākās kategorijas laipnību, pretimnākšanu piedzīvoju Lauku Dzīves redakcijā. Žurnāls iznāc reizi mēnesī, maksā 5 rubļus un 40 kapeikas gadā, ienes pāri par miljonu. No tā 600.000 rubļu tīra peļņa, kas, diemžēl, visa aiziet uz "centru". Tā tas bijis līdz šim. Žurnālam tagad atdota neatkarība un tukšs maks. Putna brīvība: lido kur gribi, ēdamo sameklē pats.

Galvenā redaktriše Ilze Būmane klusa, mierīga, zinīga, ļoti enerģiska. Uz lūpām tai vienmēr taisās dzimt mazs neticīgs smaidiņš; taisās, bet nepiedzimst, pazūd, tikko uz viņu paskatās. Var jau būt, ka man tas tik tā liekas. Acis un sejas izteiksme tāda, ka grūti kautko viņai samelot.

Žurnāls izteikti latvisks, zemniecisks, informatīvs, ar ļoti bagātu saturu, sākot ar lasītāju vēstulēm, beidzot ar lauku vēstures foto faktiem. Intervijas ar latviešu lauksaimniekiem Kanadā, Zviedrijā, Vācijā, ārzemju viesiem, veciem kara-vīriem, politiķiem, sabiedriskiem un saimnieciskiem darbiniekiem. Raksti par visām lauksaimniecības nozarēm. Par izsūtītiem, par latviešu salām Sibīrijā un Baskirijā, kas radušās jau 19. g. s. Par māksliniekiem, dzejniekiem, rakstniekiem. Katrā raksts par kādu no muižām, to vēsturi, restaurāciju. Guntis Eniņš meklē alas, vēl vienmēr atrod kādu jaunu. Folklorists A. Goba meklē Beverīnu. Raksts par projektēto Daugavas Loku dabas parku starp Krāslavu un Daugavpili. Būvniecība, mājturība, zīlēšana, astroloģija, tautas ticējumi un baznīcas... viss rakstīts iecietības garā, bez akla naida par pagātni, ar reālu skatu tagadnē, bez tukšām fantāzijām par nākotni. Fotografijas labas kvalitātes, gan melni baltas, gan krāsu.

Visupirmā vietā Ilzei ir jaunsaimnieki. To jūnija mēnesī jau bij pāri 7.000. Viņu vajadzībām ik pārmēnešus Lauku Dzīvei iznāc pielikumus "Pārlīgs saimniekam", kurā visos sīkumos tiek izskaidroti visi jaunas dzīves uzsākšanai nepieciešamie fakti. Cik iespējams, tā braukā, intervē, skatās

redzīgām acīm, klausās dzirdīgām ausīm. Atpakaļ Rīgā, tā visu pastāsta lasītājiem. Objektīvi, bez aizspriedumiem, kā dabīgu, vēsturisku norisi. Jau nie zemnieki nāk no visiem sabiedrības slāņiem - bijušie kolhoznieki, pilsētnieki, daudzu profesiju inteliģence, jauni, paveci. Sāk meklēties arī ārzemju latvieši. Pēc Ilzes domām, līdz 30% no jaunsaimniekiem izputēs. Latvijas Augstākās padomes priekšsēdētājs A. Gorbunovs reiz teicis: "Slaistus un laiskuma cienītājus neglābs neviena valdība, nevien brīvība!" Ilze piemetina: "Zemnieks nevar būt laimes meklētājs. Viņam tā jārada pašam."

Trīs jaunsaimnieku redzējāmi pašī, par diviem izlasīju Lauku Dzīvē. Šopas, manas bijušās mājas, uz 5 gadiem nonomājis jauns pāris - Juris un Inta Ozoli ar 3 maziem bērniem. Pats pasīks, bet spēcīgs, izdarīgs zellis, varbūt gadu 30. No Amatas kolchoza tas rentē, apkopj un slauc 50 LB govīs. Visa zeme ir ganībās. Pļavu pļauj un sienu sagādā kolchozs, tāpat spēkbarību, par samaksu, ko atskaita no ienākuma par pienu. Pienam katru dienu pakāj atbrauc pienotavas mašina. Pašam personīgi pieder 2 govīs. Cer ieņemt vasaras mēnešos ap 1.500 rubļu mēnesī. Šī ģimene neputēs.

Ar Otru jaunsaimnieku iepazīnāmi kopsaimniecībā "Alauksts", Piebalgā. Raimonds Zaripš ir jauns un spēka pilns. Sieva ir ārste-psicholoģe - vēl strādā netālā slimnīcā. Veca, gaumīgi izremontēta un iekārtota māja. Divi bērni, viena govīs, viena tele, divi teļi, pāris cūkas. 35 hektāri zemes. Projektā 10 govīs, divas sivēnu mātes. Arī šis cilvēku pāris neizputēs...

Trešā jaunsaimniecībā, atgūtās tēva mājās šo pavasari sākusi saimniekot Olga krustmeita, pensionēta zobārste Regina ar vīru, dēlu un večekļu. Pašreiz tiem viens izlutināts zirgs, viena govīs, kuņģai nupat atskrējis teļš, bullītis, viens gailis, četras vistas, desmit cāļi, trīs suņi un divi kaķi. Ar labpatiku domāju par šīm trim saimniecībām, kas izšķirušās izcīnīt sev labāku nākotni pašu spēkiem, bez pieciešamas parādu nastas. Ieslēnā, bet drošāk.

Mazliet neticīgi vēroju jaunsaimniekus, kas sāk dzīvi smagiem parādiem apkrāvušies. Pūnānu saimniecības parādu nasta 29.000 rubļu. Inventārā 2 arklī, 2 pļaujmašīnas, mēslu ārdītājs, 2 traktori, smagā mašina. Vēl domā pirkt sējmašīnu, sienu presi, kombaini, vieglo auto un trešo traktoru. Jāceļ arī kūts un šķūnis! Tas viss jāsamakšā ar ienākumiem no 7 govīm, 4 telītēm, 7 bullīšiem, 3 cūkām un 5 aitām. Kā to var izdarīt, nezinu.

Labāks stāvoklis, liekas, Smitu saimniecībai, kaut arī tur aizdevumi sasniedz 33.000 rubļu, bet viņiem inventārs iegādāts, vairs tik mašīnšķūnis jābūvē. Kūti 13 govīs, 5 sivēnu mātes, 1 kuilīs un tīrgum sagatavoti 6 liellopi un 5 jaunlopi. Iespaidīga statistika. Salīdzinot ar mana laika jaunsaimniecībām, tagadējiem trīs lielas priekšrocības:

- 1) viegli dabūjams lēts kredīts,
- 2) viegli sasniedzama palīdzība no kopsaimniecībām,
- 3) līgumattiecības ar nopēmējiem ar noteiktu cenu 6 - 12 mēnešus iepriekš.

Šai ziņā riska tikpat kā nav. Galvenie riska faktori paliek laika apstākļi un augu un dzīvnieku slimības, parāda atmaksāšana.

Uz šopām, Alaukstu un Priedēm trīs atsevišķos braucienos mūs aizveda Ilzes Būmanes sagādāts izdevniecības 11 vietīgs minibuss. Pirmais brauciens bij uz kopsaimniecību. Varbūt, pareizāk, 1.000 hektāru lielu lauksaimniecības, tirdzniecības, rūpniecības konglomerātu, kuņģa sekmīga vadīšana prasa īstu saimnieku, visās nozarēs kompetentu, lača spēku, lapsas viltību un rakūna izdarības. Pār visām lietām - gudru manipulatoru, lai ar grāmatvedības un citu lietu palīdzību noturētu peļņu tādā līmenī, kas nekaitētu saimniecībai. Pēdējos gados Alauksta peļņa ir pāri par miljonu rubļu gadā. Bet Alauksts par pienu saņem 28 kap./kg, kamēr Saldus kolchozs - 46 kap./kg. Runā

dādami. Jāsaka gan, ka pieturējami tikai pie viena meldīņa un ka zināmo pantiņu skaits arī bija ierobežots, taču visi dziedājām sparīgi un tā no sirds. Gajām uz kolchoza dzīvokļu mājām. Ilgi nodziedājāmies pie vienām durvīm, kur mūs nelaida iekšā. Otrā dzīvoklī vīrs un sieva pārtrauca televizora skatīšanu un laipni sapēma Jāņu bērnus. Jāņu māte (sieva) satinās segā, jo bija jau izģērbusies naktsgulai, un aicināja mūs visus virtuvē. Tur no pieliekamā kambaņa izvilka Jāņu sieru un špabi un pacienāja mūs tā, kā jau tas tautas dziesmā ir paredzēts. Nebūtu gan varējuši govīm ragus aplauzt un miežus izbradāt, jo tādu viņiem nebija, taču itin sparīgi draudējām to darīt. Pēc laiciņa Jāņu tēvs (vīrs) ieradās atpakaļ ar alutiņu, un tad visi zināmie līgo pantiņi sākās atkal no jauna. No šī viesmīlīgā dzīvokļa devāmies atpakaļ uz skolu, kur dārza stūrī līgoja Madlienas folkloras ansamblis. Viņu līgo dziesmu pūrs nebija izsmējams, kaut arī dziesmās un rotaļās pavadījām labu brīdi. Neatceros, kad es pēdējo reizi būtu piedzīvojusi tik spontānu tradīciju izpausmi, kā arī piederību latviešu tautai, kā tajā vakarā. Mūs visus vadīja latviskā dzīves ziņa, kas gadu simtiem ilgi krāta tautas dainās. Visi prieka un sāpju brīži, grūtie gadi, nebrīvība, izceļošana, atgriešanās un atkalredzēšanās, viss, viss saplūda vienīgā līgo. Šis vakars nevien veidoja, bet arī ļāva izjust latvisko kopību. Tajā vakarā es arī skaidrāk kā jebkad manīju, ka Latvijā pa šiem gadiem ir izaugusi jauna paaudze. Krietna, latviska paaudze.

Pirts vecis pirti kurināja katru dienu - trīsreiz nedēļā pirts stundas bija vīriešiem, trīsreiz - sievietēm. Pirti īsti izbaudīt var tikai tad, ja nopejas ar bērza slotu, ko pirts vecis mums arī sagādāja. Pirts vecis, varētu teikt, bija spilgta figūra visā nometnes mērogā. Viņš bija nokvēpis pelēks, tāpat kā stārķis, un viscaur apaļš: apaļā galvā spīdēja apaļas, sarkanās acis un deguns, sejas apakšējā daļā kustējās apaļa mute. Apaļo vēderu apņēma melns mētelis, ko lielās, apaļās pogas knapi varēja aizpogāt, un kājās bija melni gumijas zābaki ar garjiem apaļiem stulmeņiem. Jā, roku pirksti arī bija apaļi. Dāmas ātri pierada pie tā, ka viņš staigāja pa ģērbtuvī, mazgātuvī un pirti neatkarīgi no tā, vai viņas bija apģērbtas, pusapģērbtas vai neapģērbtas. Likās, ka viņš latvisko kopības izjūtu bija labi izveidojis. Daudz mīļēja runāt; varbūt, iedzert arī, jo pēc pirts piedāvāja dāmām alu. Gribu zināt, vai kāds zina, kas var noreibināt ātrāk un labāk nekā alus pēc pirts.

Vienu vakaru pēkšņi pasludināja, ka pirtsaugšā būšot nīkšana. Tā no ārpuses nelikās, ka starp pirti un stārķa ligzdu varētu būt kāda telpa, kur būtu pietiekoši vietas nīkšanai. Taču bija jāiet paskatīties. Man tīri vai aizrāvās elpa, jo gandrīz varētu teikt, ka pirtsaugša ir izņemta no kādas Ingmāra Bergmaņa filmas. Daži nīcēji jau sēdēja ap platu un garu koka galdu, kas bija apkrauts pērāgiem, ābolmaizēm un vēl kādiem uzkožāmiem. Abās pusēs galdam bija tik plati soli, ka uz tiem varēja sēdēt divās rindās muguru pret muguru, un vēlāk sēdēja arī. Dzēra alu no milzīgām krūzēm, kuņas uzpildīja no pamatīgas mucas dibenistabā. Un visam omulību piedeva milzīga koka sijas un gulbaļķu sienas. Kā pasakā. Kā filmā. Dziesmas skanēja un atskanēja no sienām. Kad pēc vairākām stundām izgāju ārā, piedzīvoju vēl vienu pārsteigumu. Uz trepēm un gar trepēm kā putni uz drāts bija sasēduši trīsreiztriņnieki un dziedāja. Dziedāja gan citu dziesmu, taču arī tā bija latviešu dziesma. Jā, latvieši ir un paliek dziedātāju tauta.

Dziesmas vēl skanēja ausīs, kad devos mājup, jo nevaru vairs turēt tik ilgi kā kādreiz. Pusceļā palēnināju gaitu, jo ievēroju, ka debesmala kļūst arvien gaišāka. Pagaidīju vēl mazliet un tad piedzīvoju neaprakstamu Latvijas saullēktu. Parādījās maza dzeltena maliņa, un tad pamazām visi lauki, siena gubiņas un mežmalas atmirdzēja saulstaru spožumā. Ir jau tā pati saule, kas visur citur pasaulē, tikai tobrīd man gribējās domāt, ka tā ir Latvijas saule, jo viņa apspīdēja manu dzimto zemi.

Kādu vakaru pēc vakariņām aizgāju mazliet pastaigāties un uzgāju vienu līdzenu pļavu, kur divi sievietes pašreiz krāva sienu no gubas vezumā, kam priekšā bija piejūgts traktors. Divi govīs, kuņas ziemu vajadzēs barot, ganījās vai gremoja turpat tuvumā un laiku pa laikam izlaidā savu aizmūžēnisko mūu! Pēc neilga laika atnāca vīrietis ar mazu meitenīti, kas tūlīt piesēdās "pie stūres". Saulei rītot, ēnas pamazām kļuva garākas, un visa kopaina šķīta arvien tuvāka un latviskāka. Visa šī nodarbība taču ir apdziedāta neskaitāmās dainās: katru gadu audzē, pļauj, grābj, kaltē un krauj gubās sienu, lai pēc tam to krautu vezumos, aizvestu uz šķūni un ziemu barotu govīm. Šo ciklu Latvijā vēl piekopj, tikai zirga vietā ir traktors, kuņā iesēdusies mazā piena dzērāja. Vakara klusumu periodiski pārtrauca govju mājiņi, kas tieši pieder vakaram mistisku un aizvēsturisku noskaņu.

Otrā pusē viesnīcai, aiz Vadoņa bērzu birztaļiņas, aplokā ganījās skaisti zirgi. Viņi bija ļoti draudzīgi; nāca klāt pie žoga un stiepa pretī savus siltos, mīkstos purnus, kas bija gandrīz tikpat mīksti un silti kā manas kaķītes vēders. No sākuma man bija mazliet bailes no tik draudzīgiem zirgiem, taču samtainie purni prasīt prasījās lai tos paglauda. Vajadzēja tikai pastiept roku un zirgs pats ielika savu purnu manā plaukstā un to glaudīja. Glaudīja un sildīja. Tie bija Latvijas zirgu purni.

Citu dienu ieradās Imants Ziedonis un solīja mums parādīt 500 gadu vecu ozolu, kas tikai nesen attīrīts tā, ka pie viņa var tikt klāt. Tas atrodas diezā mežā, tieši Latvijas vidū. Nevaru pateikt precīzo ozola apkārtmēru, taču mazais tas nav, jo ozols patiešām ir varens. Lika mums visiem sastāties ap ozolu, pielikt plaukstas pie stumbra un dūcēt visiem vienu noti - tad ozols atskanot un dūcot līdz. Laikam visi vienu noti uzņemt nemācējām, jo nekādu atbalsi nevarējām sadzirdēt. Kas gribēja, sakāpa ozola zaros, un tad fotogrāfs iemūžināja mūs visus kopā ar Latvijas sarkanbaltsarkano karogu. Visapkārt sanēja Vidzemes mežs, pa zemi rāpoja skudras un izcirtumā sārtojās meža zemenes. Burvja loks. Latvijas sirdī.

Ekskursijā pa Vidzemes augstieni pārliecinājāmies atkal, ka Latvija ir visskaistākā zeme pasaulē. Cik Latvija ir skaista! Mežiem un birzīm apauguši kalni un pakalni mainījās ar zaļām pļavām un jau mazliet iedzeltenām rudzu druvām. Bija siena laiks un tādēļ ceļmalās redzējām daudz siena gubiņu. Pa laikam redzējām mājas ar divi govīm, sakņu dārzus un apstrādātiem laucīņiem. Ai, tēvu zemīte, tavu skaistumu; smildīņa ziedēja sidraba ziediem! Emīla Dārziņa muzejā pēc viņa darba un guļamo istabu apskates mūs ieveda tādā kā koncertzālē, aiztaisīja durvis un spēlēja "Melancholisko valsī". Sajūta bija ļoti dīvaina un pacilājoša. Varēja aiztaisīt acis un aizdomāties. Man likās, ka es kautkur lidoju tieši tajā brīdī, kad pamodos.

Nometnē iepazinu vairākas ļoti jaukas latviešu ģimenes gan no Madlienas, gan Valmieras, gan Kuldiņas, kā arī no Vācijas un Austrālijas. Nevaru aizmirst divi jaunas māsas no Rēzeknes. Viņas par Trīsreiztriņš bija dzirdējušas pa radio. Atbrauca, sameklēja sev juntu vīrs galvas Madlienā un ieradās nometnē. Nometnes vadītājs gan viņas sabāra, bet tomēr pieņēma, jo bija atbrīvojušās vietas sakarā ar to, ka daži dalībnieki no Vācijas nedabūja vīzas. Vecākā māsa bija izvēlējusies ētikas un latvietības un latviskās ģimenes un audzināšanas ievirzes. Viņa man reiz aizkustinātā balsī teica, apmēram, tā: "Abas ievirzes ir šausmīgi vērtīgas! Cik es esmu priecīga, ka es to visu dzirdu tagad! Man sirds pukst par tiem vecākiem, kas savus bērnus ir jau izaudzinājuši šito visu nezinot!" Laikam jau, izaudzināt var bez visa tā gluži labi, kā to, liekas, ir izdarījuši viņas vecāki. Vai varbūt tomēr šai meitenei jau pietrūkst tā latviskā dzīves ziņa,

kas vēl stiprina viņas vecākus?

Uz nometnes beigu pusī tur šad un tad ieradās kādi vecāki cilvēki, domājams, madlienieši, kas kautrīgi skatījās apkārt, kā kautko meklēdami, un tad saņēma dūšu, gāja kādam klāt un prasīja, vai varot viņiem izpalīdzēt. Visos gadījumos lūgums bija aizvest vēstuli uz Ameriku. Visi viņi gribēja vai nu atrast, vai uzņemt sakarus ar kādiem saviem radniekiem. Viņiem visiem bija savu radnieku vārdi un adreses (izņemot vienu gadījumu), taču kautkāda, man nezināma un neizprotama, iemesla dēļ viņi negribēja uzticēties pastam. Veidā, kā viņi izteica savu lūgumu, bija kautkas sārīgi nožēlojams. Man gandrīz likās, ka viņiem vēl tagad ir bailes uzticēt padomju pastam savu nodomu uzņemt sakarus ar ārzemēm. Vai tas vēl var būt? Vienai vēstulei pat bija pielikta klāt maza prievīte, kas bija domāta vēstules pārsūtītājam, šinī gadījumā man. No visas sirds es ceru, ka vēstule nonāca pie atsaucīgām sirdīm un ka vecie Madlienas latvieši ir saņēmuši kādas ziņas no meklētiem radniekiem.

Pēdējā dienā iestādījām viesnīcas priekšā sešus mazus ozoliņus - vienu no katras valsts, no kurās bija atbraukusi kāda trīsreiztrīsnieku ģimene: ASV, Austrālijas, Kanadas, Krievijas, Latvijas un Vācijas. Madlienas apkārtnē ozoliem ļoti patīk, un viņi tur labi aug. Ozoliņi tika kārtīgi iesvētīti un apdziedāti, un kopā ar zemi viņos ieraka mūsu ilgas un cerības, gaidas un lūgšanas, mūsu prieku par padarīto darbu un mūsu atvadu asaras. Lai viņi dzīvo un zēl, tad dzīvos un zēl arī Latvijas valsts!

Neaizmirstams bija Rīgas pils ansambļa "Austrija" priekšnesums. Astoņpadsmit meitenes - desmit lielas ar lielām koklēm un astoņas mazas ar mazām koklēm - un divi puikas dziedāja un spēlēja tautiskas dziesmas, kamēr Nacionālā teātra aktieris Ints Burāns lasīja Jāņa Jaunsudrabiņa "Pieņemi Latvijū!" Visiem, atskaitot aktieri, bija tautiski apģērbi. Lielajām meitām bija zīļu un mazajām puķu vainadziņi, visiem pastalas un katram savādākas raibas tautiskas zeķes. Kopaina bija ļoti saskaņota un priekšnesums tik skaists un aizkustinošs, ka man bija jādomā, kā gan kāds var gribēt iznīcināt tik lielisku tautu. Viena trīsreiztrīs dalībniece no Latvijas mums vēlāk teica, ka esot redzējusi asaras mūsu acīs un ka tādēļ esot skatījusies koncertu ar mūsu acīm. Viņa redzot, ka ar visu to, ka mums visa kā ir gana un ka esam pārtikuši un priecīgi, mums tomēr kautkā trūkstot. "Jums nav dzimtenes!" viņa teica. Taisnība. Nav. Mums ir daudz, taču mums nav Latvijas balto bērzu un zeltīto druvu, mums nav zaļo pļavu un zilo ezeru, nav stārķu ligzdu, govju māvienu un zirgu silto, samtaino purnu. Nav.

RITA PETRIČEKA.

TULKOTĀJAS PRIEKI UN BĒDAS.

Pastāvīgi dzīvojot Polijā, cenšos samērā regulāri apmeklēt dzimto Latvijū, kas man ne vienmēr izdodas, jo dažādu šķēršļu ir pārpārēm, ieskaitot pēdējā laikā it sevišķi pārpildītos vilcienus uz vienīgās dzelzceļa līnijas (trīs vagoni diennaktī), kas savieno Latvijū ar Rietumiem.

Šogad izdevās atbraukt, pie tam uz ilgāku laiku, tādēļ gribas izmantot šo iespēju, lai dalītos dažos novērojumos.

Vispirms, protams, kā jau katrs tulkotājs, cītīgi aplūkoju jaunus izdevumus daļliteratūrā, lai atrastu kaut ko savai gaumei piemērotu. Taču pēdējā laikā, liekas, rakstnieki nododas visam kam, tikai ne rakstniecībai. Ja arī raksta, tā, galvenokārt, ir tīrākā publicistika, jo, acīmredzot, pašreizējais vēsturiskais brīdis prasa visu garīgo spēku atdevi nacionālai un sabiedris-

kai darbībai. Kad iecerētie mērķi tiks sasniegti, varēs atvilkt elpu un, sējot klubkrēslā, pārdomāt notikušo. Droši vien, tad arī radīsies literārie darbi, kas atspoguļos Latviju un latviešus 20. gadsimteņa beigu drudzainajā periodā.

Gaidot šos darbus, esmu pievērsusies rakstniekam, kas aizgājis jau vīpsaulē, un viņa daiļradei - Kārlim Skalbem un viņa "pasakām". To tulkošana man aizņēma pēdējos trīs gadus. Jāatzīstas - man nemaz vairs negribējās no pasaku valstības atgriezties mūsu laikmeta nežēlīgajā un chaotiskajā dzīvības virpulī. Pasaku izlasei, kuŗu pati sastādīju, devu nosaukumu "Laimas meklētājs". Izdevniecība "Nasza Ksiegarnia" Varšavā to paredz laist klajā ar brīnumjaukām ilustrācijām, kuŗas pirmoreiz ieraugot man gribējās iesaukties: "Ja Skalbe būtu tās redzējis!" Tik lieliski šie delikātie attēli harmonizē ar Skalbes garīgo pasauli. Nav izslēgts, ka šīs ilustrācijas vēl kļūs par notikumu latviešu dzejnieka publikāciju vēsturē.

Ja reiz esmu pieminējusi padarīto (iznāks vēl kas līdzīgs atskaitei), jāpiemin agrāk pārtulkotais Dagnijas Zigmontes "Laintu lāsts" (poliskais nosaukums - "Nolādētais mantojums"), kas liktenīgi iestrēdzis kādā tipogrāfijā, kā arī nesen iesāktā Aivara Tarvida grāmata "Simultanspēle. Dūmi!" Nemīnēšu visus pārējos padarītos darbus.

Atceros, cik liela interese bija par Imanta Ziedoņa "Epifāniju" izdošanu poļu valodā. Daudzi man jautāja, vai pārtulkot "Epifānijas" bijis ļoti grūti. Brīnījās, kad atbildēju, ka šis darbs sagādāja man vairāk prieka nekā grūtību un ka paveicu to it kā transā: jēdzieni un tēli pārtapa no vienas valodas otrā gandrīz automātiski. Varbūt tas bija kaut kas līdzīgs dvēseļu rezonansei? Pēc grāmatas iznākšanas mani izvirzīja godalgai par vislabāk pārtulkoto daļliteratūras grāmatu 1987. gadā Polijā. Diemžēl, pēdējā brīdī mani izkonkurēja tulkotājs, kas no itāļu valodas bija pārtulkojis Umberto Ecco "Rozes vārdu" - pasaules bestselleru, pēc kuŗa motīviem, starp citu, uzņēma filmu ar tādū pašu nosaukumu.

Kad 1981. gadā atnesu parādīt dažas no latviešu valodas pārtulkotās epifānijas, "Czytelnik" padomju literatūras redakcijas vadītāja sāka atcerēties, ka tādū nosaukumu jau kādreiz dzirdējusi. Pēc skapju pārmeklēšanas, izrādījās, ka jau pāris gadu kopš plauktā noputējušās stāv "Epifānijas" krievu valodā. Dīvainā kārtā tās nebija guvušas redaktoru ievēribu. Tikai tad, kad parādīju tulkotājū no oriģināla, cilvēkiem atvērās acis.

Te man gribētos vēlreiz pieskarties problēmai, par kuŗu pirms divi gadiem runāju Latviešu Rakstnieku Savienības rīkotajā starptautiskā latviešu literatūras tulkotāju un izdevēju konferencē Rīgā, proti - daļliteratūras tulkošanai ar, t. s., trešās valodas palīdzību.

Domāju, ka it sevišķi bieži tāda parādība vērojama tad, ja oriģināldarbs radīts skaitliski nelielas tautas valodā. Izdevīgākā situācijā atrodas lielās nācijas, kā angļi, amerikāņi, krievi, vācieši un citas. Viņu gadījumā nesaprašanas barjēra no citu tautību lasītāju puses ir vizzemākā. Ir rakstnieki, kas savus darbus sacer uzreiz šajās lielajās valodās, kā, piemēram, poļu rakstnieks Ježi Kosinskis, kas dzīvo ASV un raksta angļu valodā. Diez' vai viņš būtu guvis tādū popularitāti, ja savus romānus būtu rakstījis poļu valodā. Bet vai viņa rīcība ir attaisnojama morālā ziņā, tas ir atklāts temats.

Atgriežoties pie latviešu literatūras, - ko darīt, ja valodas nesaprašanas barjēra šai gadījumā ir ļoti augsta? Galu galā latviešu valodu pasaulē pārvalda kādi divi miljoni cilvēku. Protams, rakstniekam ir pietiekoši liels gandarījums, ja viņa daiļdarbu lasa un saprot viņa tautieši; gadās arī, kas tiek analizētas vai tikai pieminētas viņa darbā, vispār nav saprotamas citu nāciju pārstāvjū, ja viņi nezina šis tautas vēsturi.

Lai tautas varētu iepazīt cita citu, ir jācen-

šas iepazīt savu kaimiņu mākslu, prozu un dzeju. Tas ir mērķis, pēc kuŗa mēs, tulkotāji, tiecāmies. Bet teiksim atklāti - cik pasaulē ir tulkotāju, kas prot latviešu valodu?

Un kāds ceļš atliek, ja bagātīgo latviešu pūru mēs gribam tuvināt citām tautām un zemēm? Protams, atliek ne jau labākais, bet neizbēgamais papēmiens - izmantot starpnieku, kas gandrīz simt procentos gadījumu ir krievu valoda. Kādi rezultāti var būt šādam pasākumam, spēj paredzēt jebkuŗš lingvists: zaudējumi ir divkārši. Ir bijis gadījums, ka dzejnieks nav pazinis savu dzejoli, kad tas, t. s., "attulkots" atpakaļ caur šiem diviem posmiem. Varētu aizbildināties, ka tie ir tulkošanas procesā neizbēgami zaudējumi, bet šeit, kā katra cilvēka darbības jomā, šo zaudējumu apmēri var svārstīties atkarībā no šī paša cilvēka darba kvalitātes. Un, ja tulkojuma līmenis no latviešu uz krievu valodu būs neapmierinošs, tad ko var gaidīt no nākamā posma rezultātiem?

Esmu tai laimīgajā situācijā, ka protu latviešu valodu un varu tulkot no oriģināla. Tieši tāpēc man bija iespēja izsekot iepriekšminētiem posmiem. Varu jums šeit demonstrēt mazu piemēru, izmantojot rakstnieka Zigmunda Skujiņa stāsta "Zirgs uz sienas" tulkojumu. Šo stāstu savā laikā pārtulkoja krieviski. Dažus gadus vēlāk krieviski tulkojuma to pārtulkoja poliski un izdeva Varšavā latviešu stāstu krājumā "Zielone zagle zluđen". Pirmais pārpratums radās nosaukuma tulkojumā. Rezultātā poliski parādījās "Konik" (zirdziņš), nevis "Kon" (zirgs).

Minēšu vēl dažas kļūdas, kuŗas nemeklēju speciāli, lai varētu kritizēt. Es tās pamanīju pilnīgi nejauši, kad lasīju poļu versiju, izpildot izdevniecības redaktora lūgumu - pirms sūtīšanas uz tipogrāfiju atrast eventuālos izkropļojumus latviešu īpašvārdos (kas gadās ļoti bieži). Salīdzinot ar oriģinālu, ievēroju, ka poļu tekstā - 1) vārds Rūtis pārmainīts uz Rudi, 2) Jāņu vietā minēti tikai "Līgo svētki", kas poliski nav saprotams, 3) pilnīgi pārgrozīts saturs fragmentam par Latvijas sporta zirgiem, 4) izlaists fragments par to, ka varonim ir eksāmenu sesija augstskolā, 5) tirgus "puķu galdu" vietā ir "puķu dobes", 6) žilbinoši zilu debesu vietā ir tumši sarkanais, 7) pielikts klāt jauns fragments, kuŗā kolhoznieki tieši no automašīnām pārdod ābolus, 8) izlaistas septiņas rindas teksta par Vecrīgu, par Jēkaba baznīcu un katoļu archidiecezes kūrīju - par pēdējo varu likt galvu kīlā, ka to nav izsvītrojies poļu zīmulis! 9) pilnīgi līdz nepazīšanai pārmainīts Miera ielas nosaukums.

Un tā tālāk, un tā joprojām, neskaitot bez vēsts pazudušās savdabīgās metaforas, salīdzinājumi un apzīmējumi. Es pievērsu redaktora uzmanību šīm kļūdām, bet man nebija iespējas kontrolēt, vai tās tiek izlabotas.

Neuzņemos izpētīt precīzi, kuŗā no divi tulkojumiem katra no kļūdām radās. Gribēju tikai pierādīt, cik augsts kļūdu procents var rasties šai procesā. Kas notiek, ja tādā pašā veidā tulko piecsimts lappušu gaŗu romānu, vai - jo vairāk - poēziju?

Un ko teikt, ja mūsu priekšā ir vēl grūtāks uzdevums: pārtulkot latvju dvēseles bagātību krātuvi - tautasdziesmas?

Tur taču katram vārdam ir ne tikai semantiska nozīme; tautasdziesmā vārds - tas ir priekšstats, kas ar saknēm sniedzas latviešu tautas vēsturē un kultūrā, ētikas un morāles problēmās. Tādēļ jau dainas ir tik grūti pārtulkot. Ir bijuši daudz mēģinājumu, bet iznāk tā, kā ar medūzu - kamēr atrodas jūrā, tā mirdz un laistās visās varavīksnes krāsās, bet, tiklīdz izņem no ūdens, no dabiskās vides, noliek smiltīs, viss skaistums pazūd kā noburts.

Piemēram, kā pārtulkot vārdu "bālēliņš"? Un "tautu meita"? Tie taču ir ē t i s k i fenomēni!

Atzīstos, šeit recepti dot nav vienkārši. Jāatrod speciāla atslēga, šifrs, metode, ar kādu tulkot. Varbūt netulkot kā atsevišķus "pantiņus" (Ježi Litviņuks, kas pārtulkojis dažas tautasdziesmas poļu valodā, vienā no saviem rakstiem Polijā pauž uzskatu, ka tās līdzinoties krievu "častuškām"), bet pieiet kompleksī kā vienam veselam, tautas radītam morāles kanonam, kuŗā apkopotī atsevišķi kodeksi katrai dzīves nozarei.

Jāpiezīmē, ka šo dziesmu pārlikšana citā valodā ir sarežģīta arī no tīri formāla viedokļa, ņemot vērā stingri noteikto ritmu un zilbju skaitu rindās, kas, droši vien, izrietēja no nepieciešamības tekstu labi iegaumēt, kad vēl nebija iespēju to pierakstīt. Visas šīs ar tulkošanu saistītās grūtības paši latvieši varbūt pienācīgi nenovērtē, skatot dainas vienīgi no savas valodas perspektīvas.

Beigās man gribētos vēl pieskarties kādai citai, diezgan prozaiskai, bet sāpīgai problēmai. Ar to gan jāvēršas pie izdevniecību redaktoriem: Lūdzu, esiet nesaudzīgi, ja autoru tekstos sastopat stilistiskas kļūdas. Neļaujiet tām aizkļūt līdz tipogrāfijai. Formai ir tikpat liela nozīme, kā saturam - tas jāņem vērā, ja gribam, lai latviešu literatūra sasniedz pasaules līmeni. Un kā tad īstenībā ir ar šo formu?

Ar retiem izņēmumiem, (kā, piemēram, Zigmunds Skujiņš ar savām perfektām vārdu konstrukcijām, kuŗas tulcotāju paceļ kā uz spārniem, vai Harijs Gulbis ar skaidro, kā rāma upe plūstošo stāstījumu) vairums prozaikū, liekas, neatzīst nekādus grožus savam talantam. Galvenais, ka viņi grib pateikt ko ļoti svarīgu. Kādā formā to pateiks, tas nav no svara, un neuzdrošināties man te kaut ko labot! Diemžēl - ir jālabo, mīlie redaktori, citādi atbildība kritīs uz jums. Apžēlojaties vismaz par nabaga tulcotājiem, lai viņiem nav jādara dubults darbs: jātulko un vēl jārediģē, jo kas tad cits atliek - ne jau visur izdevēji ir tik tolerantī kā šeit.

Noslēgumā man gribas izteikt cerību, ka pienāks laiks, kad latviešu proza un dzeja, arī tautiskā, gūs pelnīto atzinību pasaulē. Šim mērķim esmu ziedojuši desmit dzīves gadus, cīnoties savu iespēju robežās, ar visdažādākā rakstura (ne tikai valodas) barjērām.

Tai pašā laikā, vērojot dažus literātu un kultūras darbinieku nostāju, gribētos brīdināt no kādas citas parādības, ko varētu apzīmēt par augstprātīgu noslēgšanos sevī, jo, kā teicis poļu literatūrkritiķis Lucjans Suchaneks - jebkuŗai civilizācijai un kultūrai stagnācija nozīmē nāvi, no kuŗas to var glābt tikai kontakts ar citu civilizāciju un kultūru.

IRENA OPIELINSKA.

KO DĀVINĀT BRAUCOT CIEMOS?

J. Punis (Dirva, 1990. g. 27. 9.) paguŗā rakstā piekruŗas jautājumam, ko dāvināt mājiniekim Lietuvā. Visvieglāk paŗreiz ņemt līdz dolārus, par kuŗiem šo un to var nopirkt dolāru veikalā. Melnā tirgū dolārs līdzinās no 15 līdz 20 rubļiem. Ja būtu padomā izdot dāvināšanai \$ 2.000.-, piederīgiem pievienojot šādam summai vēl savus ietaupījumuŗ, var nodibināt kooperatīvu, reģistrējot to vietējā pašvaldības iestādē. Pamatkapitālam jābūt ap 40.000 rubļņu lielam. Ja ir lielāka kapitāla rīcība, var iegādāties attiecīgas preces Vakareiroŗā, Vācijā.

Zemkopim var dāvināt traktoru viŗa paŗa vajuŗībām, bet reizē viŗš var pelnīties, palīdzot kaimiņiem apstrādāt zemi. Mehāniķim var dāvināt kādu darba rīku, kas dod viŗam iespēju pelnīties. Skolotājs var lieliski izmantot viŗkārŗāku datoru - ap 1.000 dolāru vērtībā. Vācijā var ļoti lēti iegādāties lietotu automobili un aizbraukt ar to uz Lietuvu, kur to var dāvināt radniekiem. Katrs Vācijas lietotais automobīlis būs labāks nekā Padomju Savienības "Žigulis". Par spīdoŗu,

lietotu un Vācijā pirktu "tautas vāgi" ("Volks-wagen") var viegli dabūt 30.000.- rubļu, varbūt pat vairāk.

Ļoti noderīgi var būt dažādi pārtikas apstrādājamie aparāti. Der aizvest gaļas konservus vai kūpinātas desas.

Ž. Z.

LATVIEŠU FONDAM 20 GADI.

Ir manīts, ka dažādas latviešu organizācijas: draudzes, biedrības, skolas svin jau 35 un 40 gadu jubilejas. Kā Latviešu Fonds var būt tikai 20 gadus vecs? Laikam, taču būs tā, ka pagāja laiks atrast labāku veidu kā finansēt latviešu kultūras dzīvi, nekā ar tautiešu brīvprātīgajiem ziedojumiem, ar kuriem nevar rēķināties un kuriem taču vajadzētu būt tendencei slīdēt uz leju. Turklāt Dr. Valdis Muižnieks, kas ar saviem domu biedriem, īpaši Dr. Voldemāru Gulēnu, izkala fonda pamatus, darīja to ļoti demokrātiskā veidā, jo Latviešu Fonds ir vienīgais vispārējais fonds, kas prasa - un uzklausa - savu biedru domas ne tikai par pieņemamo līdzekļu sadali, bet par paša fonda darbību vispār. Tas parasti notiek Nedēļas nogalē nākotnei (NNN), kas reizē ir Latviešu Fonda dalībnieku pilnsapulce.

Fonda divdesmito gadskārtu LF padome un fonda labvēļi no vairākām ASV un Kanadas pilsētām nosvinēja NNN Kalamazū, kur fonds arī dzimis. LF pilnsapulcē bija ļoti patīkami liels dalībnieku skaits, daudz jautājumu un prātīgu ieteikumu fonda darbam. Daudz komentāru bija par fonda ieguldījumu apsaimniekošanu, kas kādas Toronto profesionālas ieguldītāju firmas rokās. Fonda piešķiramo līdzekļu summa īpaši izjūtama tagad, kad LF atklājis okupantu noplicinātais Latvijas kultūras dārzs - ŽEL, ka no Fonda rīcības kapitāla augļiem pietiek tikai pa lejāmkāņipai šur un tur. Jāuzsver, ka jautājums par fonda sūtību un to, vai nevajadzētu lūgt fonda dalībnieku atļauju ķerties pie kapitāla Latvijas vajadzību dēļ, tiešām pacēlās. Atziņa tomēr bija tā, ka arī ar kapitālu vajadzības apmierināt nevarēs un arī ārpus Latvijas ir un paliks dzīva latviešu sabiedrība ar savām kulturālajām prasībām. Jautājums par to, ko tagad darīt, tomēr bija vietā, un ar to nākamajos gados arvien vairāk dabūs nodarboties dažādi mūsu sabiedrības pasākumi - jādodomā, ka daudz no "mazās Latvijas" ārzemēs vairs nevajadzēs tad, kad būs brīva un viegli sasniedzama lielā Latvija. LF šogad vairs balsošanas rezultātus - starp citu - nerakstīja uz tāpeles, bet rādīja uz ekrāna, lietojot transparentus, kas jāklasificē par progresu.

Padomes locekļu vēlēšanas:

Uldis Klauss 175 balsis
Biruta Abula 251 balsis
Roberts Batarags 193 balsis
Valdis Liepiņš 191 balsis

Sešus gadus padomē darbojās un vairs nevarēja kandidēt Dr. Juris Cilnis.

Padomē līdz ar nākošajā posmā darbosies Biruta Abula, Roberts Batarags un Valdis Liepiņš, Uldim Klausam paliekot kandidātos.

Revīzijas komisijas vēlēšanas:

No 5 uzstādītajiem kandidātiem ievēlēja visus.
Valdis Ronis 252 balsis
Lauris Kalniņš 254 balsis
Māris Manteniņš 261 balsis
Normunds Zušēvics 257 balsis
Aivars Ronis 256 balsis

Speciālprojekti:

Divus speciālprojektus šogad LF pasniedza saviem dalībniekiem kā idejas PALĪDZESIM LATVIJAI PALĪDZĒT PAŠAI sastāvdaļu. Pagājušajā gadā Fonda padome vairākkārt pieskārs jaunu līdzekļu meklēšanai šai vajadzībai. Brīvības Fonds, bez šaubām, ir darījis daudz, lai atbalstītu brīvību Latvijai. Bet brīvība bez latviešu kultūras taču būtu

nepilnīga. Fonds katrā laikā pieņem ziedojumus un piešķirumus speciālprojektiem.

Abus speciālprojektus fonda dalībnieki pieņēma ar lielu balsu vairākumu:

projekts nr. 1 (stipendijas): par 242, pret 35;
projekts nr. 2 (Easy Way to English): par 225, pret 53.

1990. gada projektu balsošanas rezultāti:

Proj. nr.	Nosaukums	Punkti	%	Piešķirums
9.	Papīrs Latvijas skolām	953	67	\$ 5.000.-
2.	LSC bibliotēkas katalogs (3 gadi)	687	60	\$ 5.500.-
	1991. g.			\$ 5.000.-
	1992. g.			\$ 5.000.-
4.	Minsteres ģimnazijas Bibliotēkas un arhīva katalogs	621	52	\$ 5.000.-
7.	Latvijas skolnieku apmaiņa	565	39	\$ 12.000.-
12.	Laikraksta LAIKS indeksēšana	458	39	\$ 3.000.-
6.	Latvijas KF Cilvēk-archīvs	403	35	\$ 4.000.-
1.	Jaunā Gaita Latvijas bibliotēkām	389	35	\$ 3.000.-
5.	Trejādas Saules (daļējs piešķirums)	329	28	\$ 2.500.-

Pēc šo rezultātu paziņošanas bija daži novērojumi. Pirmais - LF dalībnieki ir ļoti informēti cilvēki. Par to nav šaubu. Fondam tikai vajadzētu vairāk tādu. Otrs - Vai tiešām Latvijas Izglītības Ministrija nevar atrast papīru? - Palika bez atbildes. Trešais - fonda dalībnieki ir uz saglabāšanu: katalogi, katalogi. Ceturtais - pēc trīs mēģinājumiem arī LAIKS indeksēšana dabūja atbalstu! Morāle - vērts censties. LSC bibliotēkāre Maira Bundža bija savākusi, tiešām, ārkārtīgi iespaidīgu klāstu ar Fonda palīdzību izdotajām grāmatām, žurnāliem un videolentām. Auseklis Zaļinskis, kam fonds piešķīra līdzekļus grāmatai par latviešu gūstekņiem 2. pasaules karā, ļoti interesanti stāstīja - un rādīja - par savu darbu un tā iekārtojumu, sakot, ka līdz nākošajai vasarai grāmata būšot tīrā. Jādodomā, ka būšot vajadzīgs otrs sējums. Šis būs vērtīgs un nozīmīgs piensūms Latvijas militārajai vēsturei.

Fonda Padome savu darbu sāka jau piektdienas pēcpusdienā. Bez jau pieminētajām pārrunām par to, vai būtu vērts aizskārt fonda kapitālu, pacēlās arī jautājums, kā regulēt pieprasījumus no Latvijas. Padome vienojās publicēties Latvijas presē, lūdzot Latvijas Kultūras Fondu uzņemties ienākušo projektu izsījāšanas darbu. Padome ir sākusi kodificēt (un tāpēc izvērtēt) visu fonda padomju lēmumus. Šai sēdē padome izskatīja lielu skaitu lēmumu un daudzus no tiem atcēla un pārveidoja vienkārši tāpēc, ka laiki mainījušies. Pieņēma fonda padomes locekļu darba aprakstus. Naudas taupīšanas labad nolēma rīkot tikai divas vispārējas sēdes. Atzina, ka fonda darbs rit labi, tikai vajadzētu vairāk dalībnieku. Kāds gan teica, ka fondā jau visi informētie latvieši esot iestājušies un vairāk tādu vienkārši neesot.

Izstaipījuši kājas, NNN dalībnieki devās ārā, LSC amfiteātrī, jo, atskaitot odu briesmas, laiks bija jauks. No odiem lielā pulkā vieglāk. Notika paneldiskusija par fonda nākotni. Tajā piedalījās patreizējā priekšsēde Biruta Abula, bijušie priekšsēži Jānis Peniķis, Aivars Ronis un Valdis Muižnieks, paneļa vadītājs. Visi atzina, ka fonds bijis nepieciešama latviešu sabiedrības sastāvdaļa un ka tas vēl daudz gadu būs modrs latviešu kultūras sargs ļoti mainītā latviešu sabiedrībā. Jautājums par sadarbību ar Latvijas Kultūras Fondu atrada paneļa labvēlību.

Pēc paneldiskusijas visa NNN sabiedrība dzēra šampānieti un dziedāja Nevis slinkojot un pūstot.

Latviešu Fonds 20 gadus nav slinkojis, ja tas šajā laikā varējis latviešu kultūras darbā ieguldīt pāri par pusmiljonu dolāru! Sekoja vakariņas, pēc kurām notika tradicionālais Dzejas un tējas vakars, ko lietpratīgi bija sastādījusi Lalita Muļniece. Savas dzejas skandēja Sniedze Ruņģe, Andrejs Punga, Roberts Mīks, Andra Kleinberga un Lalita Muļniece, bet debitēja Audra Friša, kurai - kā stāstīja vakara vadītāja - krājoties darbi pirmajai grāmatai. Šis bija kvalitatīvi labs un interesants dzejnieku darbu klāsts. Pēc tam Latviešu fonda padome, viesi un mājas cilvēki Studiju Centrā dziedāja, dziedāja un dziedāja. Mēs jau esot dziedātāja tauta, un tāpēc mums ir neizdziedams daudzums skaistu dziesmu!

Svētdien, agrā rīta stundā, padome pulcējās konstruēšanās un nepieciešamo termiņu nolikšanas sēdē. Par priekšsēdi nākamajam darbības gadam ar aklamāciju ievēlēja Birutu Abulu. Jurim Cilnim aizejot, par eksistējošo (vecu) projektu lietvedi iecēla Imantu Freibergu, jauno projektu - Intu Rūtiņu, protokolētāju un reklāmu lietvedi - Astrīdu Jansonī, Valdim Liepiņam paliekot ieguldījumu pārziņim, Edmundam Brigmanim - kasierim un Jānim Grāmatīņam - sekretāram. Laimonis Streips uzņēmās apkārtraksta rediģēšanu, pie kam redaktora posteni paaugstināja uz iekšējās informācijas lietvedi. Līdz 15. oktobrim redaktoram jāiesniedz visi vajadzīgie materiāli.

Liekas, ka Latviešu Fonda padome ir gatava atkal vienam ražīgam darba gadam.

LAIMONIS STREIPS.

PADOMJU DEJOTĀJU MIGRĀCIJA.

Padomju ledus hokeja karsēji jau ir pieraduši ar to, ka vairāki izcili nūjas meistari dodas peļņā pāri okeānam. Pamazām ar līdzīgu parādību samierinās padomju lielāko baleta centru cienītāji. Tāds salīdzinājums man nāca prātā, vispirms, tādēļ, ka daudz krievu, mēģinot attaisnot rupjību hokejā, bieži viens saka - hokejs nav balets! Atrodam tomēr daudz ko kopēju: tieši hokejisti un dejotāji izrādās paši mobilākie.

Pirms gadiem, kad padomju dzelzs aizskara politika nepieļāva pat domu par ilgāku palikšanu ārzemēs, vairāki izcili padomju dejotāji vienkārši bēga prom viesizrāžu laikā. Starp tādiem bēgļiem varētu pieminēt Latvijā izaugušos Michailu Barišņikovu un Aleksandru Godunovu. Tagad laiki ir mainījušies. Un padomju dejotāji visai aktīvi ieķīlās ierastajā mūsdienu izcilāko baleta slavenību praksē, mainot ne tikai teātrus, bet arī valstis.

Vecākās paaudzes Latvijas baleta cienītāji labi atceras Arvīdu Ozoliņu. Pirms viņš kļuva par Latvijas Nacionālās operas baleta solistu, Ozoliņš dažus gadus nodejoja ārzemēs, trupā, kuras vadīja izcilie krievu baletmeistari Fokins un Mjasins. Toreiz tā nebija tik izplatīta parādība, kā šodien.

Sākumu legālai migrācijai pirms diviem gadiem lika Andris Liepa, latviešu izcelsmes Lielā teātra premjērs, slavenā Māra Liepas dēls. Kaut jāpiebilst, ka pats Andris Liepa pasvītro nevis savu latvisko izcelsmi, bet piederību krievu kultūras lokam, pat krieviskumu. Par to nebūtu sevišķi jābrīnās, atceroties, kādā vidē Maskavā uzauga gan Andris, gan viņa māsa Ilze. Andris Liepa ar Lielā teātra direktijas atļauju parakstīja kontraktu ar Amerikas baleta teātri, vienlaicīgi paliekot Maskavas teātra trupas sarakstos. Tagad viņš jau paspējis aiziet no Amerikas baleta teātra. Pārgājis Ļeņingradas Kirova teātra baleta teātri un vienlaicīgi uzstājas atsevišķās izrādēs ārzemēs. Daudzi baleta kritiķi uzskata, ka Kirova teātra balets pašreiz ir labākais pasaulē. Tas attiecas gan uz māksliniecisko, gan tīri profesionāli tehnisko māku. Starp citu, visi pasaules baleta cienītāji pazīst vārdu "Kirova balets", bet

esmu pārliecināts, ka 99,9 % no viņiem ne prātā neienāc, ka Kirovs bija viens no bolševiku vadītājiem un ka ar baletu viņam nekāda sakara nav. Krievu valodā iznākošā emigrantu prese joprojām un pamatotī Kirova teātri sauc par Marijinas.

Starp citu, starp pašreizējiem izcilākiem padomju dejotājiem no Maskavas un Ļeņingradas, kurus ieraudzīja un apjūsvoja skatītāji Amerikā un Rietumeiropā, daudz nekrievu vārdu. Pa lielākai daļai pēc izcelsmes tatāru tjurku: Altinaja Asilmuratova, Ireks Muhamedovs, Faruhs Ruzimatovs. Ruzimatova intervija Kanadas laikrakstam "Globe and Mail" parādījās ar virsrakstu "No krievu stepēm uz Ņujorkas skatuvi" Liekas, ka nejauši tērpti visai pareizi; nejauši tādēļ, ka intervētāja - žurnāliste Deidra Kelija, liekas, pat neiedomājās par Ruzimatova tautību, pastāvīgi jūsmojot par viņa krieviskumu. Toties, krievu emigrantu preses baleta recenzētāja Ņina Aloverta plosās dusmās par Kanadas žurnālistes ignoranci: "Vai Ļeņingrada ir stepes?" Nebūt tik ignoranti nesaņāk, ja padomājam, ka Faruhs Ruzimatovs nemaz krieviski neskan. Turklāt viņš savā intervijā piemin "krievu mafiju" baletā, kas, ja atcerēsimies Māra Liepas traģisko likteni un skopās ziņas, kas par Maskavas Lielā teātra baleta aizkulisēm parādījās padomju presē, nav nekāds pārspīlējums.

Ruzimatovs ļoti precīzi raksturo iemeslus, kādēļ viņš pārcēlās strādāt uz Ameriku. Parasti pirmais, kas nāk prātā cilvēkiem, ir peļņa, tas, ka par savu mākslu baletdejojāji saņem algu valūtā. Bet ja šis apstāklis ir dominējošs, teiksim, sportistiem, skatuves māksliniekiem tas nebūt nav vienīgais vai dažreiz pat galvenais iemesls. Ruzimatovs teica, ka Ļeņingradā viņam nav ļauts augt, ka viņam apnicis dejot "Korsarā" un "Bajaderā", kas viņam neko jaunu neesot devuši. Patiešām, daudzi jaunie padomju baletdejojāji ir izslāpuši pēc radošās brīvības, cenšas izrauties no klasiskā, bet uz padomju skatuves bieži vien sastingušā stila rāmjiem.

Šajās dienās es ar patiku noskatījos Felda baleta trupās izrādi, kurā no trīs viencēlienu baletiem, divus uzveda klasiskā stilā, vienu no tiem ar Šopēna mūziku, kaut arī dažas tehniskas nepilnības bija redzamas neprofesionālam. Savukārt, Ruzimatovs Amerikā spīdoši uzstājas tieši fragmentos no "Bajaderas" un "Korsara", repertuārā, kas bija iestudēts vēl Ļeņingradā. Toties "Romeo un Džuljeta", ko skotu baletmeistars Makmilans iztrepētē ļoti moderni, sadrumstaloti, nejutās drošs. Savā laikā Andrim Liepam šajā uzvedumā izdevās viengabalaināks sniegums, bet arī viņam bija grūti izdzēst pilnībā atsevišķu koncertnumuru iespaidu.

Ja Ruzimatovs tagad uzstājas Amerikā, pieminētie A. Asilmuratova un I. Muhamedovs parakstīja kontraktus ar Karālisko baletu Londonā. Turklāt Asilmuratova domā vienlaicīgi piedalīties izrādēs Ļeņingradā, tādā kārtā ejot mūsdienu izcilāko solistu gaitās. Tā slavenais spēju tenors Plácido Domingo bieži vien vienu vakaru dzied Madridē, kādu citu - Metropolitanoperā Ņujorkā, bet nākošajā dienā izdara ierakstus, piemēram, Londonā.

Ir vēl viens cits ceļš, kas balstas uz radošiem kontaktiem teātru starpā, piemēram, Ļeņingradas Kirova baleta un Berlīnes operas līgums. Manuprāt, Latvijas Nacionālās operas baleta trupai būtu ejams līdzīgs ceļš.

VIKTORS KALNIŅŠ.

GRĀMATAS:

PIRMĀ REPUBLIKA.

Adolfs Šilde. Grāmatu Draugs, 1989. Otrais izdevums.

Grāmata aptver 379 lpp., un ir, kā liekas, vienīgā latviešu literatūrā, kas apskata vēsturiskos notikumus ārpus pozitīvisma filozofijas aspektiem, paverot oriģinālus ieskatus daudzos

vēsturiskos notikumus, kuņiem pozitīvisma garā rakstītās vēstures gājušas garām. Līdz ar to, grāmata daudzējādā ziņā atgādina vēsturisku romānu, kas cenšas izskaidrot situācijas aiz faktiem un tos spēkus, kas faktus rada. Grāmata no sākuma līdz beigām rakstīta patriotiska prieka apdvestā noskaņā. Brīvās un neatkarīgās Latvijas idejas veidotāji, sākot ar trimdiniekiem Šveicē un beidzot ar valsts neatkarības pasludinātājiem, ir visi bijuši enerģiska entuziasma pilni. Ar vārdu sakot: Burvīgā gaismā viss zaigo un laistās. Šis prieka pilnais skrējieni cauri vēsturei padara grāmatu patīkamu lasīšanai un visai tā laika sabiedrībai piešķir mesianisku pārliecību visa labā uzvarai brīvajā valstī. Tāds iespaids paliek grāmatu lasot. Vai tas tiešām tā bija?

Lielais tā laika bezkompromisu cīnītājs par Latvijas neatkarību Dr. Miķelis Valters ir atstājis citas liecības. Lai būtu atļauts citēt dažus teikumus no viņa atmiņām, kas publicētas M. Bukša grāmatā SKICES UN DOKUMENTI, 43. lpp.:

"Šodien var teikt, nesāpinot nevienu, ka Latvijas atpalikušās vai sociāli konservatīvās aprindas - toreizējās Rīgas latviešu biedrības aprindas - bija pret neatkarīgu valsti. Ar šo uzskatu ir nācies cīnīties pat vēl 1918. gada 18. novembra priekšvakarā. Tautā ir valdījis apolitisma kults, izvairīšanās no noteiktas idejas par valsts dzīvi, par demokrātijas nepieciešamību. Šī lielā politiskā negatavība ir bijusi ne tikai plašās tautas aprindās, bet arī pašās virsotnēs. Ne vēsture, ne prese, ne skolas nebija gādājušas par mūsu pilsonības politisko mācīšanu, un tā viņa iegāja valsts dibināšanas aktā kā stumta un kā bīdīta masa."

Šis nedaudzās rindās parāda drūmu garīgās dzīves noskaņu un lielu neziņu tautā par savas valsts vajadzību. Tā tas, laikam, ir visos lielos izšķiršanās brīžos, kad reālists apmuls un sapņotājs nostājas liktenīgo notikumu virzītāja lomā. Tūdaļ paceļas jautājums, vai neatkarīgā Latvijas valsts būtu parādījusies uz Eiropas kartēm, ja nebūtu noticis bolševiku apvērsums? Pēc A. Sildes grāmatas izlasīšanas uz šo jautājumu var atbildēt ar noteiktu - jā.

A. Silde liela pateicība pienākas citādā ziņā. Kā šinī grāmatā, tā arī citos savos darbos viņš ierāda pienācīgu vietu Latgalei visas Latvijas vēsturē, un viss, ko viņš saka, izklausās svarīgs un latvisks. Latvija un latviešu tauta parādās vienota, neskatoties uz Latgales 300 gadu garo nošķirtības posmu, neskatoties uz atšķirībām lauku sociālā struktūrā, reliģijā un ekonomijā. Un tas ir pareizi. Cerēsim, ka arī citi latviešu vēsturnieki sekos A. Sildes paraugam, ko tie līdz šim vēl nav gribējuši darīt.

Tomēr ir viens aspekts, kas uztrauc. Arī A. Silde nav brīvs no separatistu meklēšanas novados uz austrumiem no Aiviekstes un Lubāna. Separatisti un separatisms ir bijis tikai Latgalē. Uz rietumiem no minētās līnijas ir dzīvojuši tikai "balti engēļi", un nabaga Latgalei ir vēlējuši tikai labu. Interesanti atzīmēt, ka šī pati pārliecība mājā vēl šodien dažu, šķietami objektīvu, domātāju galvās. Viens separatismu saskata politikā, cits etnografijā, cits runas veidu atšķirībās, bet lielākais vairums sajauc visu kopā un par separatismu uzskata katru savādību, kas neskān ar pieņemtajiem standartiem rietumu provinču cilvēku domāšanas veidos. Vēlāko gadu pārspīlētā nacionālisma izpausme un tautas vienības identificēšana ar vienveidību, lika notikumiem risināties pēc viena šablona, un šo šablonu bija apņēmies sagādāt valdība. Šīs politikas iespaidā radās sistematiska latgaļu tautas garamantu kropļošana, ko Latgales latvietis bija iznesis cauri visam 300 gadu garajam nošķirtības posmam.

Atgriežoties atkal pie A. Sildes darba, varu noteikti apgalvot, ka Latgalē nekad nav bijis un arī nav separatistu. Autors mēģina kontrastēt

Franci Trasunu ar Franci Kempu. Pirmo pamatoti viņš uzskata par lielu tautas vienotāju un otru par separatisma un separatistu ciltstēvu, izsakoties, varbūt, pārspīlēti. Te parādās Fr. Kempa politisko ideju vāja izpratne, kas ir palikusi stipra no 1917. gada februāra revolūcijas līdz pat mūsu dienām. Fr. Trasūna mūža darbs bija veļtie tautas vienībai. Viņam palīdzēja Kazimirs Skrinda, Nikodēms Rancāns un arī Fr. Kempa. Viņi visi brauca ar referātiem uz Rīgu, runāja Latviešu biedrības Zinību komisijas sēdēs, aicinot pārnovadniekus atnest gotu burtus literatūrā, izstrādāt vienotu ortografiju, lai rietumu bagātā literatūra būtu vieglāk pieejama latviešiem Latgalē. Visi minētie Latgales pārstāvji, kas tik dedzīgi cīnījās par tautas vienību, atdūrās uz skolotu vienaldzību Rīgas latviešu biedrības vadošajās aprindās. Kā jau teiciens skanēja: Lai vitebskieši palīdzot paši sev. Lielie tautībnieki Rīgā no gotu burtiem atbrīvojās tikai 1936. gadā. Šinī lielajā pārnovadnieku vienaldzības atmosfērā dzima arī Fr. Kempa politiskās idejas, kas raksturoja viņa darbu no 1917. gada februāra revolūcijas līdz bolševiku apvērsumam tā paša gada vēlā rudenī. Jaunā Krievijas pagaidu valdība ne dzirdēt negribēja par lielās impērijas dalīšanu kaut kāda veida neatkarīgās valstīs vai autonomijās. Tā deva Vidzemes un Kurzemes guberņām "Zemstvo" tipa administrāciju, iecēla latviešu izcelsmes gubernātorus un noko vairāk. Provinču administrācija būtu padota ministriem Pēterpilī. Latgales apriņķi būtu palikuši pie Vitebskas guberņas un latviešu tauta nozudusi konvertēšanas un pārkrievošanas spaidos. Grūti iedomāties, ka vienaldzīgie pārnovadnieki būtu darījuši daudz, lai katoliskos vitebskiešus glābtu. Vitebskiešiem bija jāpalīdz pašiem sev. Fr. Kempa, revolūcijas pārvērtību mutuli, gribēja radīt jaunu latviešu guberņu, kas apvienotu Daugavpils, Ludzas, Rēzeknes, Drīsas un Sebešas apriņķus. Kā guberņas pārstāvji, Latgales latvieši varētu reprezentēt sevi paredzētajā Krīvijas Satversmes Sapulcē un arī darboties visas latviešu tautas labā. Kur te var saskatīt separatismu? Tad jau separatisms jāpieraksta Vidzemes un Kurzemes guberņām arī. Fr. Kempa savus uzskatus mainīja pēc bolševiku apvērsuma un vienoja savus spēkus cīņā par brīvu un neatkarīgu Latviju, uz mata tāpat, kā to darīja konservatīvi noskaņotie tautieši rietumu provincēs. Ar ko tad no tiem atšķīrās Fr. Kempa? Šo politiskās attīstības procesu daudz plašāk esmu apskatījis savā grāmatā - LATGALE.

Separatisma jēga modernajā izpratnē dzima vecās Latvijas Saeimas primitīvo politiķu prātos, un kā tāda dzīvo vēl šodien. Kā pamats visam nodēra vecais, labais dubultstandarts. Ja vidzemes un Kurzemes deputāti gribēja kaut ko labu panākt saviem novadiem, tie visi rādīja sevi kā izcilus patriotus. Tiklīdz Latgales pārstāvji gribēja kaut ko labu panākt Latgalei, tie pārvērtās par separatistiem. Kad zemes dalīšanas sistēmā tika vērstas netaisnības pret Latgali, arī Fr. Trasūns kļuva par "separatistu". Abi Franči sadevās rokās un cīnījās par Latgales daudzo bezzemieku interesēm. Šī veida cīņa atkārtojās ne tikai Satversmes Sapulcē, bet arī vēlākajās Saeimās. Separatismu tur varēja saskatīt tikai ar aizspriedumiem pildītīti prāti. Tādu politiķu Latvijā netrūka.

A. Sildes grāmatai - PIRMĀ REPUBLIKA - piešķirama pozitīva nozīme. Paldies viņam par to.

T. PUISĀNS.

SAJŪSMA PAR "DEGSMI" LATVIJĀ.

Grāmata "Degsme", kuņā sakopoti Prezidenta Kārļa Ulmaņa domu gaudi, radījusi lielu sajūsmu Latvijā. Tās saturs nevienu neaizskar, nedz arī kādu kritizē, bet dod ļoti labas pamācības un dzīves gudrības. Vēl nesen tautiešiem Latvijā šī grāmata bija sveša. Tie, kas tagad ar to iepazīnušies, vērtē to kā augsti kvalificējamu.

Agrāk šajā grāmatā nedrīkstēja pat ieskatī-

Baltija uz dēļa...

Saziņtechnikas laikmetā—tiešāk, ātrāk un precīzāk!

Bieži vien Baltijas ziņas pie mums ierodas ar nokavēšanos—pārāk lielu, ja gribam turēties lietas kursā. Turklāt, 'informācijas spraugā' var pazust viena otra izdevība reaģēt, vai laicīgi rīkoties. No otras puses, cilvēki šeit meklē precīzu informāciju un kontaktus, sakarā ar dažādiem pasākumiem vēlas izmainīt domas, priekšlikumus—un nevar vienmēr sagaidīt nākošo 'Laika' numuru, vai vietējo biļetenu. Ko darīt?

Uz Latviju var zvanīt tieši, telekss darbojas, Tautas Frontei un Latvijas Universitātei ir faksa ierīces—šīs saziņespējas izmantojam regulāri. Tomēr, tā ir 'tālsatiksmē'. Tāda pat nelaime jumta organizācijām koordinācijas darbā. Rezultātā, dažs labs te 'zin', vairums ne. Vai mēs nevarētu 'informācijas straumei' pieslēgties katrā centrā—lētāk, ērtāk un kuplākā skaitā? Iespraust vietējo? Tajā iekļaut arī Latviju?

Varam. Vajadzīgs dators, tam jāpieliek klāt modema (savienojums ar telefona līniju) un programma, kas sarunas vadīs. Par tehnisko izkārtojumu pastāstīs katrā veikalā.

Bet—ar ko tad sarunas vedīsim? Kā? Vienkāršākais: ar citiem, līdzīgiem datoriem. Bet tas tikai sākums!

Visvieglāk: datora + modemas īpašnieks var 'abonēt' dažādus elektroniskus pakalpojumus piem., no CompuServe, vai Connect. Katram abonētājam piešķirta unikāla 'adrese', pieejams 'elektroniskais pasts' (EP). Trīmdas organizācijas diezgan aktīvi pārgājušas uz datoru lietošanu—nebūtu liela lieta visām (ar PBLA-s mudi!) izšķirties par piederību vienai firmai, tad izmantot EP ātrai informācijas apmaiņai. Mūsu prese varētu pieslēgties AP, Reuters un AFP ziņu aģentūrām, resp., pilnībā tam, ko korespondenti 'liek uz drātes' (vietējās avīzes tipiski izmanto tikai 10-15% no tādejādi piegādātā). Nākošais solis redaktoriem: savstarpēji izmainīt ziņojumus, sarīkot neklātienēs intervijas. Latviešu Fonds pārbaudītu biržas cenas (Dow-Jones). Derīgu informāciju meklētu Dialog un The Source datu bāzēs. Utt..

Reiz bija, ka piederība vienai pakalpojumu firmai nozīmēja izolāciju: ar citur 'pierakstītiem' bija grūti, pat neiespējami sarunāties. Tie laiki ir cauri pateicoties 'transitpunktiem' (gateways): uzdīguši kā sēnes, tie 'tīklo tīklus'. No Connect (tieši no Makintoshā ekrāna), piem., visur pasaulē var sūtīt teleksus; ar DASNET starpniecību EP uz MCI, AT&T, un Geo Mail (Vācija, Šveice, Anglija), kā arī visām iNET, Dialcom un Telemail centrālēm. To starpā: Dānijas Databoks, dmi-4 (Deutsche Mailbox), EasyLink, eml—Euromail, Envoy (Telecom Canada), GoldNet (Izraēla), Infotex (Kanāda), ItalMail, KeyLink (Austrālija), Mercury (Anglija), Mailbox Benelux, Memocom (Holande), PipMail (Taivāna), Starnet (Jaunzelande), Telemail TBXSPA Zviedrijā, Telebox (Deutsches Bundespost), Telecom Gold (Anglija), Telepro (Meksika), TeleXPhone (Messagerie Electronique) un IT Services Francijā, ATI un KDM Japānā. Ir arī savienojums 'sfmt'—Sanfrancisko-Maskavas teleports. Jāzin tikai otra gala elektroniskā adrese!

Tomēr, blakus 'komerciāliem', kā paralela pasaule darbojas bezpeļņas, universitātēs bazēti 'interesu tīkli' ar tematiskiem pārrunu forumiem, vai 'ziņu dēļiem'. Tiem klāt var tikt gandrīz katrs ieinteresēts mācības spēks, vai students—un tiem var 'piezvanīt

no ārpasaules'. Vai pazīstat ABANet, APC, CIGnet, EIES, Internet/Bitnet/Earn, The Meta Network, NWI, Portal, PINET, Unison, UUCP, The Well—un PeaceNet-EcoNet, FidoNet, GreeNet, Psychnet, Stanford (pate par sevi!), The Web?

Tieši pie Bitnet aktīvs ir Balt-L foruma 'ziņu dēlis'. Tajā rosmīgi ar notikumu konspektiem, tekošiem vērtējumiem (izejot no debatēm), sanāksmju sludinājumiem, aicinājumiem uz akadēmiskām izmaiņām un vēstulju kampaņām, preses rakstu recenzijām, politiskās stājas analizēm un pat darba piedāvājumiem darbojas lietuvieši un igauņi, bet latvieši gandrīz nemaz. Pēc darba mēneša Latvijā tam nodevu informāciju par iespējamiem turienes datorkontaktiem, un nesen par nāk. gada LTZK Rīgā. Balt-L ir 'rediģēts' forums; pasaules mērogā sarunas vada Edis Bevans, Open University School of Management, Walton Hall, Milton Keynes, Great Britain MK7 6AA un katru laidieni nobeidz ar 'Eesti vabadus, Latvijai brīvību, Lietuva laisve'. Viņa telekss: (UK) 825061. Fakss: (+44) 0908 655898. Ja vēlaties viņu 'elektroniski', tad: uz JANET tīkla, AEB_BEVAN@UK.AC.OPEN ACS.VAX, un precīzi tā!

Balt-L noteikti palīdzētu ar politisku koordināciju, piem., varētu izplatīt iesniegumus valdībām un presei. Tajā ziņā ļoti aktīvi strādā 'Lithuania Advocate' dēlis (Freenet, Klīvlendē) un lietuviešu informācijas centrs Bruklinā.

Pie beigām, vēl mazliet par to 'kā'—jo liekas diezgan sarežģīti. Tomēr nav, lai gan katram gājiens būs citādāks un vairākkārt izmēģināms, vadoties no 'izejas punkta'. Akadēmiskā vidē griežaties pie skolas datoristiem, viņi jūs iepazīstinās ar 'interesu tīkliem' un brīnīsies no kurienes esat dzirdējuši par Internet un Bitnet. Lai tiktu uz Balt-L, Bitnet ieejas adrese ir BALT-L@UBVM (Buffalo universitātē). Anglijā (uz EARN): BALT-L@UKACRL. 'Komerčiālām' sistēmām izprasiet ('help') pareizos transitpunktus un pirmijas burtu virknējumus. No Connect: EP formas adresē DASNET, bet teksta pirmā rindā (ar pēdīnām): "BALT-L@UBVM.BITNET"@DASNET (neviena atstarpe). Lai regulāri saņemtu Balt-L ziņojumus, forumā jāpiesakās un jāuzdod sava elektroniskā adrese. Balt-L kontakts mūsu pusē: Jean-Michel Thizy, Faculty of Administration, University of Ottawa. Tel: 613/564-5775. Fakss: 613/564-6518.

Ejot otrā virzienā, ja kāds vēlas no Internet/Bitnet gala mēģināt ar mani sazināties, tad cauri DASNET transitpunktam uz: CBCmazutis@DCJCON.DAS.NET (neviena atstarpe). CBCmazutis ir mana Connect adrese (t.s. 'ID'), ja sākat no citas komerciālas sistēmas (piem., MCI). Tekstā lūdzu jūsu EP adresi, citādi nevarēšu atbildēt!

Visubeidzot—jauki par šejieni, bet kā ar tiešu satikmi ar Latviju? Būs. Viens no Balt-L projektiem šovasar bija modemu nogādāšana Baltijā un sakaru uzņemšana, nokārtojot lietas tā, ka Internet, vai citam tīklam baltieši varētu pievienoties ejot cauri Somijai (kur jau 'ieejas punkts' darbojas), vai Polijai (plānots). Rezultātā i viņiem i mums lielā mērā tālsarunas izpaliktu. Pirmais savienojums ar Tallinnu izdevies, tad atkal pārtrūcis. Ziņosim momentā, kad sarunās varēsiet droši piedalīties un kā tas darāms!

Bet gaidot, vai nebūtu laiks pavingrināties? Un jumta organizācijām—paplānot?

Juris Mazutis

VEĻU LAIKS.

Aizmūža dzīve jeb veļu kults ir katras reliģijas pamatākmenis, uz kura šo reliģiju priesteri ceļ savus tempļus. Cilvēks nevar samierināties, ka, aizejot no šīs dzīves, viņa tālākā eksistence izbeidzas. Šo neziņu tad aizpilda priesteru sludītā pēcnāves dzīve. Piecas lielās pasaules reliģijas katra sniedz atšķirīgu pēcnāves iztulkojumu. Kopīgs viņām visām ir tas, ka šo pēcnāves dzīves atslēgu savās rokās tur priesteru kārta. Latviešu tautai nebija izveidota priesteru kārta. Zintnieka pienākumus veica vecākais. Tauta pati bija izkopusi savu dievatskārsmi un pēcnāves dzīves izpratni. Dzimta bija tautas kodols. Ap dzimtu izauga tā dzīves atziņa, kas mūsu senči tuvināja mūžības izpratnei. Tikumi, kas izveidojās no dzīves pieredzes, no Dieva likumu atskārsmes ikdienā, pievērsa cilvēku saskāpotai un garīgi pilnvērtīgai dzīvei. To var pārliecināties mūsu dainās, kur tikumu un Dieva dziesmas runā ļoti skaidru valodu.

Viens no tikumiem bija senču piemiņa. Ne jau velti tautā ir paruna: tā dzimta neiznīks, kas godās savus senčus. Latvietis savus aizgājušos dzimtas locekļus vismaz reizi gadā aicināja viesoties savā mājā. Viesmīlību, latvieša sētā, uzskatīja par dabīgu un saprotamu lietu. Nevar uzaiicināt viesus vai radus ciemos, ja viņus nepacienā. To pašu mūsu senči attiecināja uz mirušo veļiem. Nevar aicināt dzimtas aizgājējus sēst, ja viņus nepacienā. Tā radās šie veļu mielasti, kas svešas ideoloģijas pārstāvjiem izraisīja smīnu un pat nicināšanu, arī aktīvu pretdarbību.

Pie šāda veļu mielasta, kur dzimtas vecākais ir aicinājis sēst aizgājušos dzimtas locekļus, dzimta jūt tuvību un spēku, kas palīdzēja tai veidoties un augt. Lai arī kā, jaunā ideoloģija, ar draudiem un sodiem, šo tradīciju mēģināja deldēt. Tauta savu senču piemiņu paturēja. Kaut arī veļu pieminēšana un mielošana pēdējā laikā reti kur tika pieņemta, savu piederīgo kapus latvietis mēģināja turēt labā kārtībā. Savus tuvākos aizgājējus, reiz gadā, veļu laikā, katra dzimta pieminēja, gan kapu svētkos, gan veļu daudzīnājumos.

Kā katru gadu, arī šogad Veļu daudzīnājumā, kas notika 21. oktobrī (veļu mēnesī) Burtnieku draudze pieminēja un piesauca savus aizgājušos dievtuļus, minot arī viņu nopelnus tautas dzīvē. Daudzīnājumu vadīja Pērkoņu Auseklis. Galveno runu teica Inta Purva. Tur dvēsele un dvēseles nemirstība tika apskatīta gan no filozofa (Dāles), gan dzejnieka (Raipa) skatījuma. Īsu Dieva izpratni teica Memegu Arvīds. Kopīgs mielasts noslēdza šo veļu daudzīnājumu.

A. M.

APBALVOŠANA UN AZAIDS.

Latviešu sporta apvienības Kanadā rīkotais sportistu azaidis līdzekļu vākšanai bija pulcinājis pilnu visu plašo Toronto Latviešu Centra zāli. Apmeklētāju vidū bija daudz bijušo sportistu ģimeņu ar savām atvasēm. Bija arī viesi no Latvijas. LSAK valdes priekšsēdis Juris Zivtiņa ievadīja azaidu ar Īsu uzrunu un pateicās ikvienam, kas bija palīdzējis tā sarīkošanā. LSAK goda biedrs Arnolds Dzilna cildināja J. Zivtiņu un visu viņa ģimeni sakarā ar Globālajām sacīkstēm Austrālijā. Lai neizjuku Kanadas latviešu piedalīšanās Austrālijas sacīkstēs, J. Zivtiņš aizdeva LSAK lielākus naudas līdzekļus. Lai sekmētu parāda atmaksu, A. Dzilna nodeva LSAK personīgu ziedojuma aploksnī.

Azaida laikā J. Zivtiņš un vieglatlētikas nozares vadītājs J. Tērauds pasniedza jaunatnes izcilākiem vieglatlētiem viņu izcīnītās ceļojošās balvas. Šīs sacīkstes notika Ziemeļamerikas baltiešu vieglatlētikas sacīkšu ietvaros. Jaunākā meiteņu grupā, vecumā no 11-13 gadiem, labākā bija mūsu pazīstamā vieglatlēta Valža Teteņa mazmeitiņa, 11 gadus vecā Aimee Teteris. Saņēma Latviešu kaņavīru balvu. 14., 15. un 16. g. vecuma grupā Anita Vil-

mane saņēma Edgara Plūmes balvu, bet Grietiņa Langina - Roberta Plūmes balvu. Vecākā grupā Kristīna Vilmane ieguva Arnolda Ticmaņa balvu.

Zēniem jaunākā grupā James Andersons saņēma Kanadas DV balvu; 14 līdz 16 g. v. grupā Nick Andersons saņēma Kanadas DV balvu, bet Andy Grīnbergs - Roberta Plūmes balvu. Vecākā grupā Juris Batraks ieguva Jāņa Brožes balvu.

Ž. ZENTIŅŠ.

1992. gadā no 26. jūnija līdz 5. jūlijam
Kotkajarve, Kanadā.

Nometnes organizēšanas darbs rit rosīgi. Personāls izraudzīts sekojošs: nometnes priekšnieki - vad. Inta Briede, lgp un vad. Ādolfs Artmanis, Lsp; komandanti - v. v. Biruta Kwapisinski un vad. Andris Leimāns; rīkotāji - vad. Ilze Kalniņa un vad. Juris Līvītis; rīkotāju vietnieki - vad. Morella Vilka un vad. Jānis Ozols; protokoliste - vad. Silvija Ozola, Jgp; saimniecības nozares vadītāja - Līga Miklaševica; finanču nodaļas vadītājs - Jānis Vandelis; tehniskās nozares vadītājs - vad. Aigars Brencis; informācijas nozares vadītājs - vad. Arnis Budrēvics; gaiduskautu nometnes nodarbību koordinētāji - vad. Valda Zobena un vad. Arnis Korolkēvics.

Gaidas un skauti no pieredzes zin, ka nometne bez savas dziesmas ir kā putra bez sāls, tādēļ starp gaidu un skautu kustības dalībniekiem ir izsludināta sacensība dziesmas teksta un melodijas izraudzīšanai ar sekojošiem noteikumiem:

1. dziesma ne garāka kā 3 četrīnīdu panti.
2. dziesmai jābūt piemērotai dziedāšanai nometnē soļojot, pie ugunskura un dienas gaitās.
3. vēlamies to ar priecīgu saturu un ar ugunskura temu.
4. ja dziesmas tekstam ir klāt arī jau mūzika jeb izmantota kādas citas dziesmas melodija, dziesma iedziedama kasetē un iesūtāma kopā ar tekstu un notīm.
5. nosūtot jāuzrāda autora/res vārds, uzvārds, adrese, telefons un vecums.

Izvēlēto dziesmu godalgos ar \$ 100.-. Visas iesūtītās dziesmas paliek 6. NOK "UGUNSKURS" īpašumā. Vajadzības gadījumā NOK ir tiesības mainīt tekstā vārdus vai teikumus tā, lai nemainītos dziesmas saturs un ideja.

NOMETNES DZIESMA iesūtāma līdz 1991. gada 1. februārim (pasta zīmogs) uz sekojošu adresi:
vad. Arnis Korolkevics, 5A Dault Road,
Scarborough, Ontario, Canada M1N 1E6

Šajā nometnē sagaidām ierodamies gaidas un skautus no visiem kontinentiem. Paredzams, ka tajā pirmo reizi piedalīsies gaidas un skauti no Latvijas. Mums ir ziņas, ka skautisma kustības atjaunošana rit strauji, un gaidas, protams, turas kopsolī ar skautiem.

Visām vienību vecāku padomēm un atbalstītājiem lūdzam jau laikus rūpēties par nometnei vajadzīgo inventāru, jo teltis un visi citi saimniecības piederumi nometnes vajadzībām līdz jāņem katrai vienībai pašai.

MĪKSTĶEPIS.

SVEICINAM MLB ZIŅOTĀJA LASĪTĀJUS UN LABVĒLUS LATVIJAS VALSTS SVĒTKU DIENĀ - 18. novembrī!

Redakcija.

lītiķi ir mazliet pa kreisi no politiskā spektra vidus, mums ir jābūt krietni pa labi, ja gribam pastāvēt un izcīnīt neatkarību Latvijai," viņš saka. Ir gandarījums, ka ir bijusi izdevība tikties ar tik nozīmīgu personu LR patreizējā politiskā arēnā.

Laikā no 8. - 12. oktobrim Montrealā notika 23. vispasaules piensaimnieku kongress, kurā piedalījās delegāti no 85 dažādām valstīm visos kontinentos. To vidū bija 4 pārstāvji no Latvijas: Latvijas piensaimnieku savienības prezidents Mārtiņš Sesks, Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Pārtikas produktu tehnoloģijas katedras docente Ināra Melgalve, Rēzeknes piena konservu kombināta ģenerāldirektors Pēteris Upenieks un darbinieks Aldis Izaks.

Ar viņiem visiem izdodas satikties, jo arī man kongresa lielajā izstādē ir savi pienākumi - vadu tur novietni 8. Vispasaules pārtikas zinātņu un tehnoloģijas kongresam, kas notiks nākamgad, septembra beigās un oktobra sākumā, Toronto, Ontario. Darbojos kongresa rīcības komitejas valdē, kur esmu arī finanču daļas vadītājs. Izdalot mūsu kongresa materiālus, tiekos ar zinātniekiem un speciālistiem piensaimniecībā no dažādām valstīm, skaitā 80. Šī tikšanās izrādās vienreizēja. Pāri visam tomēr 223. novietne dažkārt kļūst par latviešu un baltiešu pulcēšanās vietu. Pēdējo vidū ir arī igauņi Arno Kāņņike, kurā interviju par apstākļiem pārraidīja vietējā televīzija, un lietuvietis W. Kadis. Iegriežas arī Dr. V. Dzenis un kundzi no Savienotajām valstīm. Jāpakārto tikšanās ar šejienes sabiedrības pārstāvjiem igauņiem un lietuviešiem. Tas izdodas.

Plašāka tērzēšana iznāk ar Mārtiņu Sesku, kas tirgzinībās veikls un kustīgs. Viņš ticies ar daudziem. Sevišķi ieinteresēts kazeīna ražošanā, kas jau Latvijā notiek. Vēlas labākas ražošanas mašīnas un apzināt modernās tehnikas iespējas. Izdodas viņu savest kopā ar vairākiem pasaules speciālistiem šajā laukā. Montrealā viņam arī radās jauns kontakts ar firmu, kas Latvijā vēlētos ražot slavenās un šajā kontinentā iecienītās picas. Latvijas piensaimnieku savienība meklē arī ceļus, kā tikt pie atbalsta Otavā. Jācer, ka tas tai izdosies, jo Mārtiņš Sesks savu lietu prot popularizēt, ir īsts tirgzinis. Ne par velti visa latviešu grupa uz Montrealu atbraukusi ar kādas vācu firmas markām (dolāriem).

Ināra Melgalve blakus piensaimniecībai ieinteresēta pārtikas zinātnēs. Vēlas zināt, vai es negribētu kādu laiciņu pavadīt Jelgavā. Piebilstu, ka, ja uzzinātu, kas jelgaviešiem pārtikas nozarē visvairāk interesētu, šāda iespēja varētu rasties pēc Zinātņu kongresa Latvijā nākamgad.

Rēzeknieši, jau mājās būdami, pa ausu galiem dzirdējuši par iespējamo A. Gorbunova demisiju. Uztraukušies. Vaicā, vai kas esot zināms šajā pusē. Nu, nav. Nevaru viņus apmierināt. Viņuprāt, kā vairumā ciemiņos no Latvijas, Gorbunovs ir augstā ciepā.

Visiem jāsaka paldies par atklāto un tiešo valodu. Viņi visi vēl Latvijai labākas dienas un dara iespējamo, lai tās nāktu. Darāmais viņus steidzina atpakaļ. Ko gan vairāk var vēlēties? Turklāt itin visi pavisam viegli paspējuši piešķāpoties apstākļiem demokratiskajos Rietumos. Viņi, kā lielais vairums tūristu, protams vēlas redzēt Niagaras pasaules brīnumu - ūdenskritumu. Vairākiem tas izdodas. Žēlojas, ka valodas zināšanu trūkums izrādījies šķērslis plašāku kontaktu izveidošanai. To mācīšoties, lai nākamreiz varētu operēt veiklāk. Te nu viņiem būs jābrauc tālu - uz Austrāliju, kur notiks 24. piensaimnieku kongress.

Nobeidzot jāatzīst, ka tiekoties ar tik dažādiem cilvēkiem, pamazām veidojas redzamāks pārskats par apstākļiem Latvijā. Protams, tas nav pilnīgs, jo trūkst vēl pieredze Latvijā pašā. Ceru, ka šī izdevība piepildīsies nākamgad.

M. ŠTAUVERS.

ATKALREDZĒŠANĀS.

No cikla "Dievs, svētī Latviju!"

Septembra svētajā rītā
pie Tavām kājām krītu -
Māte Latvija!

Tēvzemei - brīvībai celta,
Trīszvaigžņu spožākā zelta -
zied Mīlestība.

Tavas granīta kāpes
grezno izciesto sāpju
ziedošās slāpes.

Karogā, sārt-balti-sārtā
rozes, kā brāji un māsas,
atmodā Tavā zied.

Ziedēsi stalta un balta,
kā sakta, sudrabā kalta
Tavu bērnu sirdīs.

Daudznozīmīgu un cēlu
veidojām Tavu tēlu -
gadsimtiem pāri.

Augs Tavas meitas un dēli
garīgā stiprumā cēli.
Augs mūsu Dievzemīte!

Ja, mīļais Raini, "Uz augšu!"
atklātā valodā saukšu:
"Uz pašām debesīm!"

no kurām gaismā un saule līs,
kā dziedinoša laipnība līs;
no paša Dieva!

Tā zemes bērnus atradīs,
un vienprātībā rētas dzīs
mums Dievišķā Mīlestībā!

Visstiprākie būs Debess balsti,
kas sargās likumus un Valsti:
tur Nākotnei jauna dzīvība plauks.

Augs darba prieks, augšsāpšana,
augšs izdoma, augšs varēšana, -
augšs visās dimensijās.

Tā nav nekāda Utopija:
augšs gars, augšs dzīvīga harmonija,
augšs atmodas skanīga simfonija.

To spēšs tikai Mīlestības maģas -
ko nesīs Pasaulei Nākotnes skapas
no paša Dieva!

Dievs, svētī Latviju!

LIDIJA VENTA - DOBROVOĻSKA.

LASĪTĀJU VĒSTULES:

VAI BEZGAUMĪBA?

Vakar biju uz sarīkojumu mūsu pagastā - Otavā, kur mūs uzrunāja ievērojams Latvijas valstsvīrs. Runa bija informatīva un inspirējoša. Paša runātāja stāja bija tāda, ka jutos lepns, ka latviešiem ir tik gudri un spējīgi vadoņi.

Par mūsu pašu vietējo latviešu amatpersonu rīcību un runāšanu tik pozitīvs iespaids nepalika - tāpat kā agrākos, līdzīgos sarīkojumos. Liekas, ka mums ir talants uz "izgāšanos". Piemēra pēc, atceros koncertu pirms gada, kurā rīkotājas pārtrauca programmu, jo operdziedoju dziesmas un apģērbs neesot bijuši "piemēroti" (pēc kādām aizvēsturiskām mērauklām?). Kādā citā sanāksmē turīga pilsone žēlojās bijušam politīslodzītājam un Sibīrijas moku izcietušanajam, cik grūti viņai gājis, lai tiktu galā ar dzīvi tepat, Otavā. Vakar arī, sapulces vadītāja viesim skaidroja, ka "mēs" neesot visi bagāti, kā Latvijā to domājot, un tad deva sīku atskaiti par to, kur mūsu sūri pelnītā naudiņa aizejot, šinī sabiedrībā dzīvojot. It kā ar to nepietiktu, sarīkojuma beigās organizētājs aicināja apmeklētājus - viesi klātbūtnē -

lai vēl atveŗot makus, jo neesot pietiekami pie durvīm saziēdota. Kāda bezgaumība! Cik pazemojoši Latvijas brīvības cīnītājam! Vai tad, tiešām, tādas lietas nevar nokārtot privāti? Un vai vairumam tautieŗu tik grūti šādos sarīkojumos atstāt \$ 20 pie ieejas, parastā \$ 5 vietā? "bagāti" mēs visi neesam, bet, mīļais tautiet, ja Tu maksā \$ 20,000 nodokļos, tad par nabagu Tevi arī nevar saukt!

Ceru, ka nākotnē mūsu vietējie sabiedriskie vadītāji un "runas personas" - vienalga, kuŗā trimdas stūrī viņas arī nebūtu - centīsies drusku labāk uzvesties un nedarīt kaunu trimdas kopībai. Dažreiz kontrasts starp "turienes" un "šeienes" vadošām personām ir nospiedoŗš.

PIETUKA KRUSTIŅŠ,
Otavā.

PAR INDIĀNIEM.

Oktobra MLB ZIŅOTĀJĀ Guntis Siliņš aicinājumā ziedot LNAK palīdzības darbam Latvijai, aprādot drāmatiskos notikumus pasaulē, starp citu, saka: "Kanadas indiāņi sacēluŗšies kā nekad..."

Vēl varētu piemetināt, ka arī latvieŗi sacēluŗšies kā nekad. Tātad tos abus vajadzētu pamatīgi nopērt, lai turpmāk dzīvo mierīgi un klausuŗiem, kā maziem cilvēciņiem pienākas. Mūsu īsajai domāšanai te komentāri lieki.

HARALDS OZOLS, sen.
TORONTO.

KUR PALICIS VALDHEIMS?

Jāizsaka atkal atzinība Montrealas Ziņotāja sarūpētājiem, redaktoram un rakstu autoriem, kas gadu gaitā pratuŗi ņo izdevumu izveidot par respektējamu mēneŗrakstu, kur parādījuŗšies gan jauni autori, gan svaigas domas un atziņas. Brīŗiem uzliesmojuŗas itin spraigas debates par politiku, dievturību un daudziem citiem jautājumiem, saistot lasītāju interesi. Pieminu tikai daŗus autorus: Tiltiņu, Veco Santīmu (vai abi nebūŗ viens un tas pats?), Rupneru, Freibergu, Purviņu, Freimani, Tupesi, Krāslavieti u. t. t.

Bet kur palicis Valdheims? Kādēŗ tas klusē?

VALTERS ZIRNĪTIS,
ASV.

- Tiltiņš un Vecais Santīms nav tas pats. Valdheims arvien vēl dzīvo Montrealā un rūpīgi strādā ap savām filozofiskām atziņām un teorijām.

Red.

UTOPIJA VAI GAIŗREDZĪBA?

Presē ir jāpārcilā arī utopiskie - gaiŗredzības projekti, jo parasti daudzas ieceres - patentes sākumā ir daļēji utopijas. Vēlāk top īstenība, nes un dod cilvēcei svētību.

Sociologi jau sen ir runājuŗi, tas rakstīts arī presē, ka Baltijas valstīs, arī visā Padomju Savienībā, bez kādām pārmaiņām Augstākā Padome nav spējīga dot lēmumu Latvijas brīvei.

Latvijā, arī Padomju Savienībā, brīvību var dot tikai politiskas pārmaiņas, iekŗēja revolūcija - apvērsums.

No dzimtenes atbraucēji - tautieŗi zina "Ķukstēt", ka drīzumā visa Padomju Savienība būŗot lielu notikumu priekŗā. Nāŗot vai nu iekŗēja revolūcija vai militārais apvērsums.

ŗodien Padomju Savienībā, kā republikās, tā centrā ir divi varas:

a. Komūnistiskās partijas ņekas armija, uz ko ir balstījusies un balstās visa administrācija kā republikās, tā Maskavā.

b. Padomju Savienības armijas vara iekŗējai un ārējai droŗībai, kā republikās, tā centrā. Dzirdēta tāda versija, ka vēl ņogad visā Pa-

domju Savienībā notikŗot militārais apvērsums. Varu, kā republikās, tā centrā - Maskavā pārņēŗot armija. Komūnistu partiju ar visu ņeku metīŗot pār bortu...

Militāristi doŗot republikām un centrā triju partiju sistēmu - pārejai uz demokrātiju.

J. DIMANTS, sen.,
ASV.

PRŪŗU ELEĶIJA.

Nav vairs tauta. Nav pat pēdu minums.
Bija varonība, cīņas griba.
Nepazīna toreiz loŗu svinu,
toties zobenā bij neŗēlība.

Sveŗšais zobens cirta dziļi. Asums tajā bij un bija tieksme pakļaut.
Dumpība ja dzina zaļu vasu
allaŗ talkā nāca zobens aklais.

Kā var pazust tauta? Taŗu var!
Nav vairs prūŗu. Arī pēdas pagaist...
Drūma jauta dvēseli man skaŗ,
dziļi krūtīs nogulst rūpe smaga.

Kā var pazust tauta? Asins jūkļi.
Valodjūkļi. Sveŗsas zemes ļaudīs,
kuŗi iepem, baŗojas kā sūkļis,
un vien chronisti par drāmu paudīs.

Vēŗtīs, pieminēs, teiks: kādreiz bija...
Bija prūŗu kareivīgums, alkas dzirdēt tēva mēlē melodijas,
senŗu ticējumus godos valkāt.

Domās klūpu. Kāds man paŗukst priekŗā:
prūŗiem zūdība ir plecos krauta.
taŗu baŗu ēna stāv pie sliekŗpa -
pastāvēt vai zust lemts manai tautai?

Nav vairs krustneŗu, bet kaŗu gājumus
pāri Eiropai vēl nebeidz rimties.
Barbarā mīt zemisks vilinājums
aptīklot ar kolonistu tīkliem.

Nevar taŗu būt, ka Dievs ir lēmis
zvēriskumā gremdēt lielās tautas...
Diena nāks, kad tas, ko stiprais pēmis,
cilvēcei par taisnību sāks jautāt.

Tomēr prūŗu nav. Un nebūŗ arī...
Sāp, ka Dieva vārdā sveŗnieks nāca.
Snauda Temīda ar saviem svariem,
ŗodien prūŗu nav, vien vāci, Vācija...

Slavas oreolā Bruno... Ŷana...
Viņiem pieminekļi, odas, drāmas.
Varonīgo prūŗu sadegŗana
palikusi tautām mazzināma.

Prūŗis - Kants teiks traktātā par kaŗu,
ka viņš tikai divējus vien atzīst:
zemi aizstāvēt pret sveŗu varu,
un ja tēvzeme sauc sveŗo padzīt.

Prūŗi aizstāvēja. Svēto. Savu.
Prūŗi mira, zemi aizstāvēt.
Dārgāka nekā nevienam nava,
ko par brīvestību var kāds dot.

Odas būs! Jo dzīvi vēl ir aisti.
Nebūŗ prūŗu daudzās varoņciltis.
Jātīc ir, ka esam Dieva laisti
mūŗam pēdot baltās kāpu smiltis.

1988. GUNĀRS FREIMANIS.

- NATIONAL GEOGRAPHIC 1990. gada novembra numura tituŗraksts veltīts Baltijas valstīm. Tas publicēts no 2.-37. lpp, un tajā daudz fotogrāfiju. Latvijai veltītā daļā citēts Dr. Leopolds Ozoliņš, kas septembrī viesojās Montrealā un kuŗa rakstu publicējam ņī numura FORUMA. Minēto numuru uz Latviju aizveda Andrejs Krastiņš.

Red.

Latvian Lutherans experience glasnost

Changes have been dramatic — churches have reopened and people are returning to them

by Ron Friesen

Egil Grislis hadn't been back to his native Latvia since 1944, when he fled the Baltic country at the age of 17. Had he tried to return, the Russians would probably have sent him to prison in Siberia. In their eyes, anyone who left the country on his own was a criminal. But last May, with the Soviet grip on the country relaxing, he finally felt it safe to go back with a church group for a visit.

It was an emotionally painful experience for Grislis as the night train approached the capital city of Riga. He wanted to suffer in private. But two young men in his compartment, one 25 and the other 17, preferred to talk instead.

When they learned Grislis, 62, was a Lutheran pastor, they began to ply him with questions about God, Jesus, and the virgin birth. Suddenly, the 25-year-old mentioned to his younger friend that he had recently been baptized.

His friend gaped. Two years before, the admission would have cost the young man his job.

To Grislis, who teaches religion at the University of Manitoba, the incident was a sign that church life in Latvia was changing. That impression grew during the next few weeks as he went about, preaching and talking to people. Despite suppression and persecution under Soviet rule, the church in Latvia has remained alive. And, if it isn't completely well, at least it is getting better.

Fifty years of oppression

For 50 years, Latvia has been an occupied nation. The Russian army seized the predominantly Lutheran country in 1940, lost it to the invading Germans in 1941, then regained it in 1944. In three waves of persecution during the 1940s, tens of thousands of Latvians were forcibly deported. Although the deportations have stopped, the scars remain. Hardly a family in the country remains untouched by the Soviet purges. Even today, people say they have nightmares about being sent to Siberia.

Under Soviet domination, the church in Latvia was severely affected. Pastors and theologians were among those dismissed and deported. The teaching of religion in schools was banned. Church meetings outside congregations were prohibited. Church property was confiscated. The state indoctrinated the youth with teachings of atheism. Children's worship and Sunday school were forbidden. Pastors couldn't visit families with small children. Young people who had been confirmed were denied entrance to university. And if people of any social standing registered as church members, they were fired from their jobs.

The Rev. Dr. Egil Grislis

A new beginning

Although many churches closed, some remained open. Church attendance by the lower classes and the elderly was tolerated. Inevitably, however, membership declined. Before the war, Latvia was nominally 75 percent Lutheran. By 1988, the number of Lutheran church members was estimated at 120,000, a fifth of what it had been 25 years before.

But changes in the last two years have been dramatic, according to Grislis. Under the new Soviet policy of glasnost, churches have reopened and people are returning to them. Grislis found churches in Riga filled for services on Mondays, Wednesdays, and Saturdays, plus two on Sundays. The old people were still there. But many of the worshippers were in their late teens and early twenties.

Since 1988, new congregations have been formed and some church properties which were seized have been returned. Articles on religion frequently appear in local newspapers. Baptisms and confirmations are reportedly taking place in unprecedented numbers. Grislis said it's not unusual in a congregation for groups of 70 young people to come forward three or four times a year asking to be confirmed.

How did the Soviets fail to stamp out the church, despite suppression and an aggressive campaign of atheism? Because they overdid it, Grislis said.

"When a despised government consistently keeps denouncing a group like the church, they advertise it. Besides, I've read the atheistic propaganda they put out. It's as dry as dust. It has no life in it. It denies life. And the gospel affirms life. That's the difference."

The church is growing

Although worshippers from both ends of the age spectrum are going to church, the middle generation is largely absent, Grislis said. These are people in their fifties and sixties who were exposed to persecution after the war and dropped out of church as a result. However, in an ironic reversal of church attendance patterns in North America, young Latvians are now bringing their parents to worship services, said Grislis.

"That's getting to be a regular pattern. When the middle-aged group shows up, it's the young people that have dragged them."

Despite years of anti-religious indoctrination, many young people still show a profound sense of faith, Grislis said. He attended a youth retreat where half of the 140 young people said they had been baptized as teenagers. One 15-year-old boy's story was typical. He said he had discovered an old Bible while rummaging around in his grandmother's attic. Out of curiosity, he began leafing through it.

"He said, it spoke to him. Despite the old script, despite the dust, it spoke to him."

Three months later the boy went to the local pastor and asked to be baptized. He now hopes to enter the seminary after high school and become a minister.

Then there was the 35-year-old married woman who had been a journalist until she turned in her communist party card and enrolled in the seminary. When Grislis met her, she was excitedly preparing for her first sermon the following Sunday.

Even though they are no longer deported for saying or doing the wrong thing, many younger people can count relatives in their families who were. That kind of background helps to crystallize views, according to Grislis.

"Once that kind of loss is part of one's personal history, matters of religion aren't something one can approach neutrally. It's either affirmed or radically denied."

Religious tenacity has helped the older generation, too, Grislis said. He was told the story of a church council in a rural community who hid their church bells so the Soviets couldn't destroy them. The council members were deported to Siberia, where all of them died except one man. He was the only person who knew where the bells were hidden. Years later, he was released and returned home to retrieve them. The idea of recovering the bells had kept him alive.

Healing the wounds

Also encouraging to Christians is the revitalization of the Evangelical Lutheran Church of Latvia itself. Two years ago, the church was split by a dissident movement called Rebirth and Renewal. It demanded greater openness in the life of the church and its members. It also accused the church council of caving in to the will of Soviet authorities. In response, the council, headed by Archbishop Eriks Mesters, dismissed many of the movement's members from their positions. This included teaching staff at the theological seminary.

Recently, however, the situation has stabilized. At a meeting of the church synod in April 1989, Mesters was replaced as archbishop by Rev. Karlis Gailitis, seen by some as willing to steer the church along a more independent course. All previous synod officers were also replaced. The former dean of the theological seminary, Dr. Roberts Akmentins, was reinstated. A new church constitution was adopted. The synod also reaffirmed the ordination of women and called for the state to accommodate conscientious objectors to military service.

CANADA LUTHERAN

On June 1, 1990, the theological seminary was admitted to the University of Riga as the faculty of theology. This fall, 35 new students are expected to enroll.

Even though signs are positive, the church still faces an uphill struggle to rebuild, Grislis said. Religious materials are in chronically short supply, aggravated by paper shortages. Recently, 7,000 Latvian Bibles were imported from the United States and distributed to congregations. The church in Finland is donating hymnals. Although Sunday schools are now permitted, there are few trained teachers for them. Christian teachers in the public school system are being called upon to help develop Sunday school programs. Restoring church congregations in rural areas is difficult, because the population is scattered and it is harder to mobilize people than in the cities.

Although the church benefits from the independence movement currently gripping Latvia, the situation is tenuous. The young people express bravado, but their parents, with memories of purges fresh in their minds, are more cautious and worry about a return to the old days, Grislis said.

Consequently, accurate statistics on church membership are hard to come by. Church newsletters print pictures of people, but don't identify them by name.

Said Grislis: "If Gorbachev were to die tonight and some hardliner took office, can you imagine what would happen if one had names and pictures?"

At the heart of the paranoia is a fear by Latvians that they may become a minority in their own country. Deportations and a policy of encouraging Russian immigration contribute to the threat. Between 1935 and 1989, the number of native Latvians fell from 1.467 million to 1.387 million. During the same time, the number of Russians in the country increased more than fivefold to over 905,000. Today, only 52 percent of the total population is actually Latvian. In Riga, it is 30 percent.

The younger generation is acutely aware of this trend, Grislis said. As a result, youths are impatient when told to go slow with political reform.

"They say they can't wait. They feel this is their last chance, or they will be submerged by the Russian population in a cultural genocide."

Ron Friesen is a member of St. Mark's, Winnipeg, and a regular contributor to the Canada Lutheran.

EFFICIENT FARMING

Denmark's Agricultural College and the Danish farm organisations have signed a co-operation agreement with the Latvian Agricultural Academy and the country's agricultural minister, Dainis Gregers.

Danish know-how, machinery and farm animals - but co-financed.

Latvian farming is facing radical changes and some 5,200 smaller farms are desperate for advice now that the government has started

Danish Tourist Board

"When it comes to efficient farming, we have to start from scratch - and Denmark will be our model," Gregers observed.

The agreement includes practical trainee work with Danish colleagues and the establishment of a Danish farm in the city of Latvia. The farm will be a combined research centre and agricultural school complete with

returning land to citizens who can prove their families owned land before it was confiscated by the state in the 1930s.

The Latvians admit their farmers lack education and machinery but the government hopes they will gain experience from co-operation with Denmark, which already has a similar agreement with Poland.

In this issue of *MLB Ziņotājs* we reprint two articles which tell the stories of recent developments in Latvia.

The first is from *CANADA LUTHERAN*, September 1990, Volume 5, Number 8 issue, pages 17 & 32. In it Ron Friesen tells about the rebirth of Latvian Lutherans. His report is based on an interview of Rev. Dr. Egil Grislis who visited Latvia earlier in the year.

The second is from *EX* magazine, July/August 1990 issue's Business Briefs section and tells about Latvian and Danish co-operation in farming.

We have learned from Mr. M. Sesks, the president of the Latvian Dairy Committee, that Mr. Juris Aizezers from Liepaja did spend the last summer in Denmark under this particular program.

EX is a magazine which serves the Nordic Airport Passengers. Many Latvians who travel to their homeland have become aware of it.

Please forward material, comment and contributions to this section. Address: *MLB Ziņotājs*, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, ph. 514-457-9832.

Ed.

Ar šo numuru MLB ZIŅOTĀJS sasniedzis ievērojamu ceļa zīmi - tam iznācis 500. numurs. Izdevums ir vecākais latviešu preses izdevums Kanadā. Nav zināms, vai kādam citam latviešu mēnešrakstam brīvajā pasaulē būtu garāks un vienmērīgāks mūžs. Daudzu citu un ievērojamāku publikāciju vārdi sen kā pazuduši no sabiedrības acu loka. Un ne tik latviešu sabiedrībā vien.

Ja sākuma gados MLB ZIŅOTĀJS kalpoja tikai Montrealas latviešu sabiedrības vajadzībām, nu jau vairāk kā 10 gadus tas kļuvis par vispusīgu mēnešrakstu, ko lasa visā pasaulē. Tas vairs nav aizliegts Latvijā, kur to saņem regulāri lasītāji, kuŗu skaits arvien pieaug.

Savā attīstības gaitā MLB ZIŅOTĀJS palicis uzticīgs Montrealas latviešu sabiedrībai - atspoguļojis šejienes sabiedriskās dzīves notikumus un dažādos aspektus. Tā tas kļuvis ievērojams dokuments (6,814 lpp.), kas nākamām audzēm vēstīs par mūsu tik ļoti mainīgās sabiedrības likteņgaitām.

Pie MLB ZIŅOTĀJA izveidotā kartoteka sniedz demografiskās ziņas par latviešiem Montrealā un tās apkārtnē. Nav daudz tādu latviešu centru, kuŗiem būs tik pilnīgu datu šajā laukā.

Zīmīgi, ka MLB ZIŅOTĀJA slejās atrodama liela domu un atziņu atšķirība, kas, šķiet ieinteresējusi arvien jaunus lasītājus. Rezultātā sasniegts respektējams metriens - 1,400, kas šī gada sākumā pat pārsniedza 1,450. Ievērojami pieaudzis publicētās lasāmvielas daudzums - tagad vienā numurā var lasīt tikpat daudz kā pirmajos gados veselā gada gājumā.

Izdevuma plašums un redzamība visā pasaulē, šķiet, ir lielākais pārsteigums un sasniegums, par ko pirmie izdevuma darbinieki nevarēja pat sapņot. Par to sevišķi jāpateicas plašajai līdzstrādnieku saimei, kas tik ļoti atvieglinājusi redakcijas darbu.

Nav jau viss gājis tā kā pa dziedziņu. Bijuši un būs sarežģījumi. Nedz viss ir bijis katram lasītājam pa prātam. Patreizējā redakcija tīri apzināti ir veicinājusi dažādību izdevuma slejās. Praktisku apsvērumu dēļ tā arvien vēl pieturas pie dažiem nepopulārā formāta, jo, galu galā, pirmie 500 numuri šajā ziņā ir vienādi.

Nu, jāmet skats nākotnē. Nav šaubu, ka tā nesīs pārmaiņas un pārsteigumus. Tomēr nav iemesla domāt, ka MLB ZIŅOTĀJAM draudētu briesmas.

Ar sabiedrības un līdzstrādnieku atbalstu tas turpinās pastāvēt un sasniegs 600. numuru. Vēlēsim MLB ZIŅOTĀJAM sekmīgus nākamus gadus!

MĀRTIŅŠ ŠTAUVERS,
redaktors.

500. numurs iespiests šā gada 28. oktobrī. To izdalām lasītājiem uz rokas līdz 8. novembrim. Atlikušos numurus nododam Kanadas pastā 5. un 6. novembrī. Darām to, lai mazinātu pasta izdevumus.

Lūdzam ziņot par izdevuma nesapeņemšanu.
Redakcija.

ERIKA RAISTERA PIEMIŅAS FONDA BALVA MLB ZIŅOTĀJA REDAKTORAM MĀRTIŅAM ŠTAUVERAM.

Tikko pa tālruni saņemta pārsteidzošā un patīkamā ziņa, ka Erika Raistera piemiņas fonds savā šī gada 25. oktobrī pieņēmis lēmumu par 1990. gada balvas piešķirumu

MĀRTIŅAM ŠTAUVERAM

par darbu latviešu preses izdevumos kā redaktoram un publicistam, kā arī panākumiem jaunatnes audzināšanā, kuŗai viņš veltījis savas dzīves daudzus gadus.

Redakcija.

REDZAMI MĀKSLINIEKI.

Pirmdien, 10. decembrī, montrealiešiem būs reta iespēja noklausīties divu Latvijas ciemiņu koncertu. Še koncertēs tenors JĀNIS SPROĢIS un pianists VENTIS ZILBERTS. Šis viņiem būs pēdējais koncerts Ziemeļamerikas turnejā. Rīkotāja - Montrealas Latviešu Biedrība bija iecerējusi koncertu sarīkot 9. decembrī, bet, diemžēl, šajā datumā nebija pieejama koncertzāle. Koncerts notiks La Chapelle du Bou Pasteur telpās, 100 Sherbrooke East ielā. Seko apraksts par abiem māksliniekiem.

VENTIS ZILBERTS

JĀNIS SPROĢIS

Tenors JĀNIS SPROĢIS dzimis 1944. g. Latvijā, beidzis Latvijas valsts konservatoriju, kur tagad pats strādā par vokālo pedagogu. Viņa repertuārā ir 20 operu lomas: Alfredo (Traviata), Hofmans (Hofmaņa stāsti), Lenskis (Jevģēnijs Onēģins), Dons Ottāvio (Don Žuans) u.c. Dzied pāri par 40 vokāli simfoniskos uzvedumos, piem. Verdi, Mocarta un Lista Rekvīemos, Bacha Mateja pasijā un H-moll mesā, Haidna Pasaules radīšanā u.c. Piedalījies koncertos un operu izrādēs ne tikai Latvijā, bet arī Austrijā, ASV, Beļģijā, Bulgārijā, Francijā, Holandē, Itālijā, Japānā, Luksemburgā, Polijā, Somijā, Šveicē, Vācijā un Zviedrijā. Jāņa Sproģa balss dzirdama 26 skaņu platēs.

VENTIS ZILBERTS — viens no redzamākiem Latvijas pianistiem — beidzis Latvijas valsts konservatoriju 1971. g., papildinājies Ļeņingradas konservatorijas aspirantūrā. Kopš 1974. g. mācību spēks Latvijas valsts konservatorijā un tai pašā laikā pianists Latvijas radio un televīzijā, kur gan kā solists, gan pavadītājs un ansambļu dalībnieks ieskaņojis ap 800 skaņdarbu. Koncertējis neskaitāmos koncertos kā dzimtenē, tā arī Polijā, VFR, Dānijā, Francijā un Zviedrijā. 1988. g. kopā ar Latvijas Nacionālās operas solistiem spēlējis latviešu centros ASV un Kanadā. Savukārt mūzicējis kopā ar latviešu māksliniekiem, kas no ārzemēm viesojušies Latvijā.

MONTREALAS LATVIEŠU ORGANIZĀCIJU

PADOME

r ī k o

s v ē t d i e n, 18. novembrī.

L A T V I J A S   D I E N U   M O N T R E A L Ā.

Plkst. 14:00, St. André Hubert Bourne baznīcā,
4360 Broadway ielā, Lašīnā,

APVIENOTAIS DIEVKALPOJUMS.

Dievvārdi - māc. Gunārs Hūns.

Svēto Rakstu lasījumi -

jaunās paaudzes
pārstāvji.

Karogu goda sardze:

LATVIEŠU SKOLA MONTREALĀ,
TAUTAS DEJU VIENĪBA ĀCKUPS.

Mūzikālie priekšnesumi:

soprāns RITA DZILNA-ZAPRAUSKIS.

KOLEKTE: dievkalpojuma sarīkošanas izdevumu
segšanai.

Plkst. 16:00, Latviešu Centrā, 3955 Provosta
ielā, Lašīnā,

SVĒTKU AKTS.

Uzruna.

Apsveikumi.

TAUTAS BALVAS un citu apbalvojumu
pazīpošana.

SVĒTKU RUNA - Viesturs ZARIŅŠ,
Toronto.

Mūzikālā daļa - MĒRNIEKU LAIKI
ansamblis.

IEEJA: pret labprātīgiem ziedojumiem.

LATVIJAS DIENAS ietvaros Latviešu Centrā notiks arī
māksl. N i k o l a j a G a r ā

GLEZNU SKATE.

Skatī atklās sestdien, 17. novembrī, plkst. 16:00.

Tā atvērta: 17. novembri, no plkst. 16 - 21,
18. novembrī, no plkst. 14 - 20.

Varēsīm skatīt mākslinieka jaunākos darbus ar
Latvijas temām.

Visus Latvijas dienas notikumus apmeklēt aicina
RĪKOTĀJI.

TAUTU MEITAS UN HOKEJS.

Montrealas "Canadiens" hokeja vienības viesošanās Rīgā izraisīja plašas reportāžas šejienes franču presē. JOURNAL DE MONTREAL un LA PRESSE sporta pielikuma titullapas 14. septembra rīta izdevumos rotāja foto uzņēmums ar latviešu meitenītēm tautas tērpos.

Paskatoties tālāk, 14. un 15. septembrī šajos laikrakstos bija vismaz 20 rakstu, kas bija datēti "Rīga, Lettonie". Tie, protams, galvenokārt, bija par hokeju. Tomēr tika pieminēta latviešu tauta un tās dzīves apstākļi. Šie bija labākie raksti par Latviju, kādi vietējā franču presē līdz šim pamanīti. Te bija apraksti un pārdzīvojumi vienkāršā, bet nepārspīlētā, pacilātā tonī, ko saprot lielā sporta entuziastu masas. Tiem, kas politiskās reportāžas un vēl mazāk intelektuālos rakstus nebija lasījuši, ar mūsu dzimteni iepazinās pirmo reizi.

Te daži izvilkumi:

"Mazāk kā 30 sekundēs kanadiešu spēlētāji un visi viņu cilts piederīgie atguva savu smaidu. Pietika spert kāju uz Latvijas Republikas, kas sevi deklarējusi neatkarīgu no Padomju Savienības, zemes, lai izzustu Ļeņingradas smacējošā gaisotne."

"Lai dzīvo brīvā Latvija. Tas ir tas, ko mūsu komanda, līdzbraucēji un preses pārstāvji gribēja uzsaukt latviešiem, kas bija ieradušies mūs sagaidīt ar lielu sajūsmu un sirsnību Rīgas lidostā."

"Rīga ir apbrīnojami skaista. Tauta tur dzīvo savu neatkarību, lai gan centrālā valdība dara visu savos spēkos, lai bāztu spieķi riteņos."

Angļu valodas laikraksta Gazette redzamajam sporta komentētājam Red Fisher'am pat kāds piezīmēja: "Vai tu redzi, cik labs ir separatisms!"

Jā, vienalga, ko mēs angļu avīžu ietekmē domājam, kvebekieši skata paralēllēli savā situācijā ar stāvokli Latvijā. Nav šaubu, ka tautu meitām vēl nekad nebija bijusi tāda loma ledus hokejā. Kvebekieši atcerēsies latviešus.

JĀNIS TĒRAUDS.

LATVISKAS SERVJETES

Kafijas servjete - 2 paciņas (katrā 18)	\$ 5.00
Viesību servjete - 2 paciņas (katrā 18)	\$ 7.00
4 paciņas kopā	\$ 12.00
pa paciņai no katras	\$ 6.00
Pasta izdevumi 2 paciņu sūtījumam	\$ 1.00
Pasta izdevumi 4 paciņu sūtījumam	\$ 2.00
Viesību servjete saietiem un godiem (150)	\$ 20.00
Pasta izdevumi par katru lielo paciņu	\$ 3.00

Rotājiet galdus svētkos, saietos, godos un sarīkojumos ar šīm latviskām SERVJETĒM. Tās iegādājoties, Jūs atbalstiet Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes darbu. Čekus lūdzam rakstīt uz LATVIAN YOUTH SONG AND DANCE FESTIVAL vārda un līdz ar pasūtīnājumu nosūtīt - Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomei
291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2 tel. 514-457-9832.

TURPMĀKIE SARĪKOJUMI.

MLB ZĪNAS: 3. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu Centrā, gadskārtējais MLB MĀJAS CEPUMU, GARDUMU un DAŽĀDU PRIEKŠMETU TIRDZIŅŠ.

10. decembrī, La Chapelle du Bou Pasteur koncertzālē, 100 Sherbrooke East ielā, netālu no Sherbrooke ielas METRO stacijas (turpat, kur pagājušo gadu notika Latvijas operdziedoņu Ziemsvētku ieskaņas koncerts), tenora Jāņa BERĶA un pianista Venša ZILBERTA koncerts.

Sākums plkst. 20:00.

Skatiet paziņojumu 28. lpp. Aprakstu - 27. lpp.!

26. janvārī, plkst. 16:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Biedrības 43 gadu pastāvēšanas ATCERE.

Šī gada MLB ZĪNOTĀJA decembra numurā atkal publicēsim

KOPĒJO ZIEMSVĒTKU UN JAUNGADA APSVEIKUMU

kā to esam darījuši iepriekšējos gadus, jo šis pasākums ieguvis ievērojamu atsaucību mūsu sabiedrībā.

Tas ir mūsu kopējs SVEICIENS, ne atpirkšanās no apsveikumu kartiņām. Tas neierobežo personīgo apsveikuma kartiņu sūtīšanu.

Sveicienā var piedalīties visi MLB ZĪNOTĀJA lasītāji, labvēļi un citi interesenti, kas to vēlas, gan tuvumā, gan tālumā. It sevišķi gaidām montrealiešu, otaviešu un kvebekiešu piedalīšanos.

Ērtības labad un lai taupītu laiku, automātiski pieņemam, ka šī gada SVEICIENĀ piedalīsies visi iepriekšējā gada dalībnieki.

Ja nu tomēr kaut kādu iemeslu dēļ to nevēlaties darīt, lūdzam to nekavējoties paziņot MLB Zīnotāja redakcijai - tel. 457-9832.

Protams, atsevišķu sveicienus gaidām no draudzēm, organizācijām un mūsu privātajiem uzņēmumiem.

Piedalīšanās pret labprātīgu ziedojumu.

PIETEIKŠANĀS TERMIŅŠ: šā gada 26. novembris. Lūdzam to ievērot.

Varam ziņot, ka daudzi šim aicinājumam ir jau atsaukušies un ka ir pieteikušies jauni dalībnieki.

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda un adresējami SVEICIENS, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832, vai A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

MLB ZĪNOTĀJA tehnisko izdevumu segšanai OKTOBRA mēnesī esam sapēmuši sekojošus ziedojumus:

G. Gemsts \$ 205.00, Mirdza Moks, Cudahy, Wisconsinā, ASV, \$ 2.50, Milda Ozoliņa Windham, Konektikatā, ASV, \$ 2.86, Sofija un Arnis Luči, St. John's, Ļufandlandē, \$ 10.00, Kristīne Thompson \$ 7.50, Jānis Gributs \$ 7.50, Edīte Valdmane, Misisaugā, Ontario, \$ 12.50, Egons Jurēvics, Vinipegā, Manitobā, \$ 20.00, H. Ozols, sen., Toronto, Ontario, \$ 10.00, Elizabete Liberte, Lethbridge, Albertā, \$ 180.00, A. Laizāns \$ 7.50, J. Treijs, Kesvikā, Ontario, \$ 10.00, Juris Tērauds, Vilovdēlā, Ontario, \$ 30.00, Pēteris Ratnieks, Toronto, Ontario, \$ 20.00.

1990./1. darbības gada 6. mēnesī no 16 lasītājiem kopā \$ 536.76.

Darbības gadā no 67 lasītājiem kopā \$ 1,187.75.

Spiestuves mašīnu iegādei ziedojusi:

Jānis Lazda \$ 15.00, Eriks Ozoliņš \$ 10.00. 1990./1. darbības gadā no 8 lasītājiem kopā \$ 115.00.

Abās kategorijās darbības gadā kopā no 75 lasītājiem \$ 1,302.75.

MLB mērķu sekmēšanai K. un G. Šūbiņi, Kičinerā, Ontario, ziedojusi \$ 150.00.

Darbības gadā no 7 atbalstītājiem kopā \$217.50.

Visiem MLB darba atbalstītājiem vissirsnīgākais paldies!

Atgādinājumu sūtīšana MLB Zīnotāja abonementiem mums sagādā daudz darba, kuram mums pietrūkst laika un darbinieku.

Oktobra numuru izsūtīt, esam uz aplokšnes virs nosūtītāja adreses atzīmējuši "lūdzam grasi" vai "lūdzam ziedojumu". Tā ir tāda ātra ziņa, ka labu laiku neesam sapēmuši ne ziedojumu, ne abonementa maksu. Daudzi lasītāji to ir ievērojuši un aicinājumam atsaukušies. Aicinām pārējos darīt tāpat.

Jūsu atbalsts mums ļoti nepieciešams!

Piedāvājam abonementu uz Latviju pa gaista pastu par \$ 40.00 gadā. Izmantojiet izdevību!

Viens no veidiem, kā variet aktīvi un organizēti piedalīties neatkarīgās Latvijas veidošanā, ir kļūstot par Montrealas Latviešu Biedrības biedru un caur MLB par LNAK dalībnieku.

Iestāšanās maksa MLB ir \$ 5.00, 1990./1. darbības gada biedru maksa \$ 10.00. LNAK dalības maksa, maksājot caur MLB ir \$ 10.00 (\$ 20 vietā, maksājot atsevišķi), bet pensionāriem \$ 5.00.

Maksājumus lūdzam sūtīt MLB kasierei A. Porietei-Bedard, izmantojot pēdējā lappusē iespiesto blanku. Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda.

VĒLOS

Pedalīties Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes Mūzikas nometnes

LABVĒĻU FONDĀ

kā

GODA LABVĒLIS - \$ 250 un vairāk _____

VEICINĀTĀJS - \$ 100 un vairāk _____ ATBALSTĪTĀJS - \$ 50 un vairāk _____

Ziedoju Fondam - _____

Līdzekļus izmantos **IV** Mūzikas nometnes sagatavošanas izdevumu segšanai, **III** Mūzikas nometnes iztrūkuma deldēšanai, kā arī stipendijām, lai nometnē varetu uzņemt katru interesentu, kas tajā vēlētos piedalīties.

Čeki rakstāmi uz LATVIAN YOUTH SONG AND DANCE FESTIVAL

vārda un adresējumi - 291 Lorraine Drive
Baie d'Urfé, Qué.,
Canada
H9X 2R2,
tel. 514-457-9832.

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

3. novembrī, plkst. 10:00 (līdz plkst. 16:00), Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Biedrības gadskārtējais MĀJAS CEPUMU un CITU PRIEKSMETU TIRDZINĀS.
4. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
8. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
10. novembrī, plkst. 18:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas 40 gadu ATCERES SARĪKOJUMS ar plašu programmu (Skatiet paziņojumu iepriekšējā MLB Zīpotājā!).
11. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Lāčplēšu piemiņas dievkalpojums.
14. novembrī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra valdes sēde.
15. novembrī, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, Montrealas Baltiešu Pastmarku Kluba kārtējā sanāksme. Piedalīties var visi interesenti.
16. novembrī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes kārtējā darba sēde.
17. novembrī, plkst. 16:00 (līdz plkst. 21:00), Latviešu Centrā, Latvijas dienas ietvaros, mākslinieka N i k o l a j a G a r a i s GLEZNU SKATES atklāšana.
18. novembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
18. novembrī, plkst. 14:00, St. André Hubert Bournet katoļu baznīcā, 4360 Broadway ielā, Lašīnā, Latvijas dienas Montrealā apvienotais dievkalpojums. Māc. G. Hūns.
plkst. 16:00, Latviešu Centrā, Latvijas dienas Montrealā valsts svētku akts, Svētku runu teiks Viesturs Zariņš no Toronto.
plkst. 14:00 (līdz plkst. 20:00) māksl. N. Garais Gleznu skate.
Latvijas diena Montrealā organizē Montrealas Latviešu Organizāciju Padome.
Plašāks paziņojums 29. lpp.!
22. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
24. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu gadskārtējais ZIEMSVĒTKU TIRDZINĀS (Skatiet paziņojumu 28. lpp.!).
25. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu MIRUŠO PIEMIŅAS dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. G. Hūns.
2. decembrī, plkst. 11:00, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes I adventes svētdienas dievkalpojums. Māc. G. Hūns. Pēc dievkalpojuma sadraudzības stunda.
6. decembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
9. decembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
10. decembrī, plkst. 20:00, La Chapelle du Bou Pasteur koncertzālē, 100 Sherbrooke East ielā, netālu no SHERBROOKE ielas metro stacijas (turpat, kur pagājušā gadā notika Latvijas operdziedoju Koncerts) tenora Jāņa Sproģa KONCERTS. Pie klavierēm pianists Ventis ZILBERTS. Koncertu rīko Montrealas Latviešu Biedrība (Skatiet paziņojumu 28. lpp.!).
16. decembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
16. decembrī, plkst. 14:00, Latviešu Centrā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes ZIEMSVĒTKU EGLĪTES SARĪKOJUMS. Piedalās Latviešu skola Montrealā.
20. decembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
24. decembrī, plkst. 17:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Ziemsvētku priekšvakara dievkalpojums.
31. decembrī, plkst. 17:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu VECGADA vakara dievkalpojums ar dievgaldu.
31. decembrī, plkst. 20:00, Latviešu Centrā, Centra JAUTRA JAUNGADA SAGAIĀŠANA. Plašāks paziņojums nākamreiz.

Lai arī lūdzam ziņas SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIM iesniegt RAKSTISKI līdz ik mēneša 15. datumam.

3. -
DRAUDZES ZINĀS.

Kuplāks un interesantāks pēdējā laikā kļuvis latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes apkārtraksts DRAUDZES ZINĀS. Tajās tagad bez draudzes mācītāja Gundara Hūna publicējas draudzes darbinieki, sniedzami plašāku informāciju par paveikto un iecerēto. Tas ir ne tikai ieguvums draudzes locekļiem, bet arī visai Montrealas latviešu sabiedrībai. Izdevums nākamgad ieies 40. gada gājumā.

Sā gada oktobra/novembra numurā māc. G. Hūns plaši apskata dažādās mantojuma kārtotāšanas lietās. Ar rakstu Keizaram, kas Keizaram pieder derētu iepazīties katram, arī gados jauniem, lai zinātu kā kārtot ģimenes saimniecības lietas. Neziņa bieži vien var atnest visnegaidītākos sarežģījumus.

Draudzē ar vien plašāk tiek izkopts kāds mīlestības dārzs, ar kuŗa palīdzību tiek iepriecinātas māsu draudzes Latvijā. Trīsvienības draudzei tādu ir veselas 5 Augšzemgalē. Par šo darbību pastāsta Dagmāra Ziediņa.

No draudzes kasieŗa R. Kalniņa uzzinām, ka vairāki aizsaulē aizgājuši ceļinieki savos testamentāros novēlējumos atce-

rējušie draudzi ar paprāvām naudas summām. To darījuši Vilhelms Eilenbergs un Anastasija Patt, kas abi mira šā gada sākumā. Līdzekļi draudzei ienākuši sveiciens aizgājējiem puķu vietā.

Dr. Z.

1990. XI MLBZINOTĀJS 1,400 ek.

0312017112

VIDEO EQUIPMENT FOR LATVIA

VCR's starting from	\$ 375
Video Cameras starting from	\$ 1.499
Double Cassette Radios from	\$ 99
Computers starting from	\$ 899
250 V, 50 hz	
FILMS - Sony, Sharp, Panasonic	
Hitachi, Akai, JVC, Aiwa	

R. C. LEON SERVICE

5887 Sherbroke W.
NDG, Montreal, Qué.

phone - **514-488-3363**

Toronto

phone 416-886-7659

COLLINS CLARKE

MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

FLOWERS
by
Paryanna

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

MLB ZINOTĀJA administrātorēi, A. Poriēti-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

Ar šo nosūtu MLB Zinotāja abonementa samaksu (\$ 25.- vai \$ 20.-; skatiet līkmes zemāk!) par _____ gadu/iem \$ _____

Gaisa pasta piemaksu (ASV - \$ 5.-, citos kontinentos \$ 15.-) ..... \$ _____

Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai ..... \$ _____

Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu iegādei ..... \$ _____

Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zinotāja numurus: _____ à \$ 2.- ziedojums ..... \$ _____

Dāvinu MLB Zinotāju: _____ (adrese) \$ _____

Iesaku nosūtīt MLB Zinotāja paraugburtnīcas _____ \$ _____

Ar šo nosūtu iestāšanās maksu MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBĀ - \$ 5.- ..... \$ _____

Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-) ..... \$ _____

Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (MLB biedriem \$ 10.-; pensionāriem - \$ 5.-) ..... \$ _____

Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai ..... \$ _____

Ķeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. _____

Pavisam kopā \$ _____

(Maksītāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

Paraksts: _____

MLB ZINOTĀJS
ISSN 0227 - 2433

IZDEVEJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štauers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriēti-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624.

EKSPEDICĻJA: Velta Ozola. **DARBINIEKI:** Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Elga Čops, Edgars Kajaks, Mīna Kajaka, Austra Konovālova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Ilga Štauvēre, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZINOTĀJA ABONEMENTA MAKSAS: \$ 25.- gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kuŗa invalīdiem \$ 20.- gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 5.-, uz citiem kontinentiem - \$ 15.- gadā. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu.

LAPPUŠU MAKSAS: Mazākais paziņojums \$ 15.-, 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-, 1/2 lpp. - \$ 30.-, 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-. Klišeju un paziņojumu sagatavošana - \$ 15.-. Iespējama foto uzņēmumu publicēšana. Ķeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZINOTĀJS, tāpat kā MLB, ir BEZPELĻAS PASĀKUMS.

MLB ZINOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. datūmam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauŗ ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē. Redakcija iesūtītus rakstus neuzglabā.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTRÉAL

NOVEMBER 1990 NOVEMBRE

MONTHLY BULLETIN MLB ZINOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZINOTĀJS

Envoyé par la Association Lettonne de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, ph. 514-457-9832.